

2016

Vinmonopolet

ÅRSRAPPORT OG -REGNSKAP

Innhold

Leder	2
Tre hovedtrender	6
Innkjøp og Vareforsyning	8
Kjedefrift	12
Salgsutvikling	16
Kommunikasjon	18
Human Resources	20
Juridisk	22
Økonomi	24
IT	25
Organisasjonen	26
Ledergruppa	27
Styrets årsberetning 2016	28
Vinmonopolets styre	30
Resultat	32
Balanse	33
Kontantstrømpstilling	34
Noter	35
Revisors beretning	42
Nøkkeltall	43
Statistikk	44
English summary	52
Key figures	53

AS VINMONOPOLET
Foretaksregisteret
NO 817 209 882 MVA

KJEDEKONTOR
Akersgt. 51, 0180 Oslo
Postboks 6953, St. Olavs plass,
0130 Oslo
Telefon 22 01 50 00
Telefaks 22 01 50 09

www.vinmonopolet.no
kundesenter@vinmonopolet.no

Design: Spoon
Omslagsfoto: Erik Thallaug
Trykk: Wittusen & Jensen
Opplag: 2000

Trykket på miljøvennlig papir

Vinmonopolets vei videre

Som ny administrerende direktør, ble jeg svært imponert over min ferske arbeidsplass. Vinmonopolet har en støtte i befolkningen på 80 prosent, et vareutvalg i verdensklasse og en servicekultur som sitter i veggene etter mange års innsats for å bygge det beste kundemøtet i Norge. Samtidig er organisasjonen litt retningsløs etter å ha vært uten toppleder en stund. Vi har nå et behov for å oppdatere vår strategi etter at visjonen om å gjøre seg fortjent til folks støtte ikke lenger er en visjon, men en realitet. Strategiarbeidet vil involvere hele organisasjonen det neste året.

Det er alle de ansatte som skal takkes for at vi for fjerde år på rad topper TNS Gallups syndikerte omdømmemåling. Vi er Norges ledende faghandel! Ifølge IPSOS' måling av store, norske bedrifter er Vinmonopolet også Norges tredje best likte virksomhet. Dette er fantastiske resultater som vi er stolte av.

Å trone toppen som Norges ledende faghandel år etter år, krever kontinuerlig fornyelse og forbedring. Vinmonopolet må møte de raske endringene i blant annet kundenes forventninger, handelsmønstre og trender. Vi ser på hvordan vi bedre kan tilpasse utvalget etter lokal etterspørsel og preferanser. Samtidig skal Vinmonopolet fortsette å kultivere nordmenns drikkevaner og sørge for et varetilbud få andre land kan sammenligne seg med. Vi har i dag et sortiment på om lag 23 000 produkter og forbrukerne mener i økende grad at Vinmonopolet er en garantist for kvalitet.

91 prosent av landets befolkning bor nå i en kommune med Vinmonopol. Ved årsskiftet hadde vi 315 butikker, en dobling fra 2001. Vi åpnet ni nye butikker i 2016 og planlegger 18 nye etableringer i 2017 eller så raskt det lar seg gjennomføre.

62 prosent av besøkene på vinmonopolet.no kommer fra mobile enheter, en økning på 18 prosent fra 2015. Vår nye app ble lansert i juni og har vært en suksess. Kontinuerlig jobber vi med å utvikle nye, enklere og mer effektive tjenester. Derfor rekrutterer vi nå en digital direktør som kan ta oss enda raskere videre. Vinmonopolet skal å ligge i forkant av kundene, ikke bare på drikketrender, men også innenfor digitalisering.

HILDE BRITT MELLBYE
Administrerende direktør

RØDT ELLER HVITT?

FAVORITTLAND

NYTER HELST

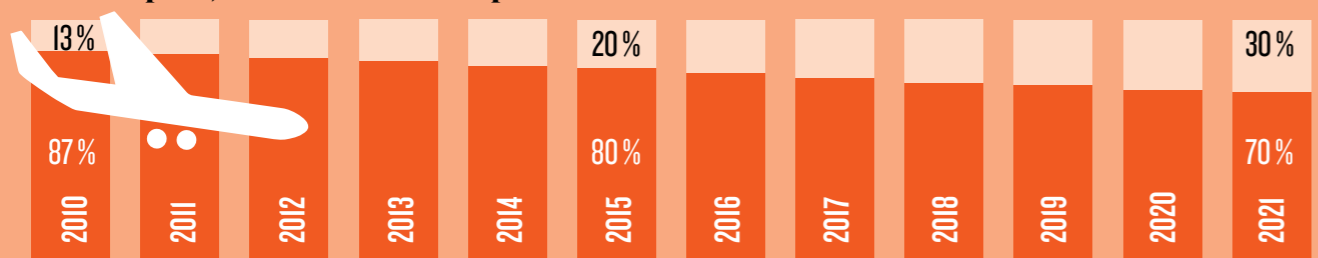

BESTE LEDERTIPS
Motiver til felles mål.

HØYDEPUNKT I 2016
Å bli gitt tillit til å lede Vinmonopolet.

Et taxfreesalg som stadig spiser større andeler fra Vinmonopolet, uthuler norsk alkoholpolitikk.

KILDE: VINMONOPOLET, FHI, SSB

ØKONOMI OG RESSURSER

Vinmonopolet har en sunn finansiell vekst med et resultat på 199,4 MNOK i 2016, mot 161,4 MNOK i 2015. Salget har stagnert de siste årene. Økningen i salget var 3,6 prosent i 2016. Inntjeningen er stabil blant annet grunnet forbedret produktivitet og økt omsetning av dyrere produkter.

Vinmonopolet har 1 812 ansatte, henholdsvis 67 prosent kvinner og 33 prosent menn. Andelen deltid er 63 prosent. Deltidsstillinger er nødvendig for å få driften til å gå opp, men vi er opptatt av å begrense omfanget så langt det lar seg gjøre.

Sykefraværet er på 8,10 prosent. Dette er for høyt, og vi vil sette i gang analyser for å definere nye, mer målrettede tiltak for å få sykefraværet ned.

HUMAN KAPITAL

Det er betjeningens service, hjelpsomhet og fagkunnskap som driver Vinmonopolets omdømme. De ansatte har samfunnsoppdraget i ryggmargen og fagkompetansen i hjertet. Dette er en veldig god base å bygge videre på. Mine hovedprioriteringer fremover blir å utvikle organisasjonen til å bli mer åpen, prosess-orientert og tillitsbasert i takt med tiden. Forretningsmodellen skal bli mer fleksibel og tilpassningsdyktig til trendene og kundenes forventninger.

Medarbeidertilfredsheten i Vinmonopolet er høy. 88 prosent svarte i 2016 på hvor godt de trives i Polet, og gjennomsnittet er 6,1 på en skala der 7 er best. Påstanden «Jeg er stolt av å jobbe i Vinmonopolet» scoret 6,6. Stoltheten og lojaliteten blant de ansatte

gir Vinmonopolet et solid fundament og således et godt utgangspunkt for å møte de utfordringene vi står overfor.

MARKED

Vinmonopolets omgivelser er mer omskiftelige enn på lenge. Selv om Vinmonopolet er et alkoholmonopol, opplever vi at omsetningen og markedsandelene går ned. På sikt vil det kunne utfordre det samfunnsoppdraget vi er satt til å løse. Ifølge beregninger fra Folkehelseinstituttet var Vinmonopolets andel av alkoholsalget i Norge 43 prosent i 2016 mens andelen i 2015 var 45 prosent. Forklaringen på den gradvise nedgangen i Vinmonopolets andel av alkoholsalget antas å ligge i økt taxfree- og grensehandel. Tallene for grensehandel er usikre, og vi har derfor fått med oss Systembolaget i Sverige på et initiativ for å monitorere grensehandelen. Et bedre statistisk grunnlag vil kunne hjelpe tollmyndighetene i deres arbeid og gi nyttige innspill til avgiftspolitikken.

Stortinget har bedt Regjeringen vurdere alle konsekvenser av og nødvendige lovendringer for at Vinmonopolet kan overta taxfreesalget av alkohol ved alle norske flyplasser ved utløp av gjeldende anbudsperiode i 2022. Vi er forberedt på å gi relevante og faktaorienterte svar til myndighetene som er satt til å utrede spørsmålet, og vi er av den oppfatning at vi er godt skikket til å overta taxfreesalget. Vinmonopolet har en sterk organisasjon med betydelig erfaring innenfor fag- og detaljhandel som vil sikre en god løsning for taxfreehandelen. Våre foreløpige beregninger viser at Staten

faktisk vil få en større inntjening dersom Vinmonopolet overtar. Med taxfree-omsetningen vil Vinmonopolets totale omsetning av alkohol være større enn dagens taxfree-aktør, noe som tilsier at vi får minst like gode innkjøpsbetingelser. Vinmonopolet som aktør for taxfreesalg, vil sikre finansieringen av norske flyplasser. Og det vil ivareta politikernes innflytelse over norsk alkoholpolitikk og ikke minst legitimiteten til Vinmonopolet overfor EU.

ET GLOBALT SAMFUNNSANSVAR

Hele Vinmonopolets eksistens er fundert på samfunnsansvar. Svært mange av våre butikkansatte opplever at det står noen og venter på sin vodka hver mandag morgen. Vi skal behandle alle kunder med respekt, samtidig som vi tar vårt sosiale ansvar med stort alvor. I fjor ble rundt 10 000 kunder avvist hos oss på grunn av beruselse, mistanke om langing eller manglende legitimsjon for å bekrefte alder. Stor fokus på alderskontroll internt, men også eksternt i form av kampanjer til målgruppen, har de siste årene ført til betydelig økning i antall ungdom som uoppfordret viser leg når de handler hos oss. Det er gledelig.

Vinmonopolets samfunnsansvar strekker seg lenger enn den viktige sosiale kontrollen i Norge. Vi opererer i et globalt landskap og jobber aktivt for å påvirke produsenter over hele verden til positiv utvikling når det gjelder arbeidsforhold, menneskerettigheter, antikorrupsjon og miljø. For å stå sterkere i arbeidet med etisk handel, har vi etablert et samarbeid med de andre nordiske

alkoholmonopolene. Et felles etisk regelverk bygger på internasjonale ILO-konvensjoner og FNs Global Compact. Sammen representerer vi en stor markedsaktør med betydelig gjennomslagskraft. Det er et viktig, men vanskelig ansvar å følge opp store og små vinprodusenter over hele verden. Vi mener imidlertid det er bedre å fortsette å handle fra risikoområder med krav til forbedringer og oppfølging, enn å la være. På slutten av fjoråret startet vi et arbeid for å se nærmere på forholdene i Sør-Afrika etter at NRK Brennpunkt viste en dokumentar som avdekket uakseptable arbeidsforhold hos to sørafrikanske vinprodusenter. Medienes oppfølging og undersøkelser er nyttige i vårt arbeid, siden det avdekker forhold som ellers kan være vanskelig å få innsikt i. Vår erfaring er at de største utfordringene oftest er lengst nede i leverandørkjeden, hos råvareprodusentene. Med det nordiske samarbeidet og vårt medlemskap i CSR-organisasjonen Business Social Compliance Initiative (BSCI) sitter Vinmonopolet i forsetet for å påvirke arbeidsforholdene i vinbransjen verden over.

Kundene våre skal være sikre på at produktene de kjøper hos oss ikke bare er produsert på en etisk forsvarlig måte, men at de også er fremstilt og fraktet med minst mulig miljøbelastning. Vi har ambisjoner om også å ligge i front innenfor miljø. Sammen med de andre nordiske alkoholmonopolene har vi startet en studie for å kartlegge vårt samlede fotavtrykk. Resultatet av studien vil danne grunnlag for en felles, nordisk miljøstrategi og iverksettelse av tiltak. Et eksempel er at de nordiske alkoholmonopolene jobber koordinert for å påvirke leverandørene til å benytte miljøsmart emballasje. I løpet av 2017 vil Vinmonopolet hyllemerke produkter med miljøsmart emballasje slik at kundene kan

Vinmonopolet påvirker arbeidsforholdene hos råvareprodusentene. Vår tilstedeværelse gjør at foreldre fortsatt står i arbeid og dermed har råd til å gi barna sine en utdanning.

ta smarte valg som igjen vil gi våre leverandører et incitament til å satse mer på miljø. Som bedrift jobber vi aktivt for å redusere vår egen miljøbelastning, både på energi, avfallshåndtering, papirforbruk og poser. Neste år vil vi gå fra en årlig miljørapportering til et digitalt, løpende system som vil forenkle oppfølgingen av måltallene. Vi ser allerede at miljøatsingen gir kostnadsbesparelser, blant annet som følge av bedre avfallshåndtering og lavere energiforbruk.

FREMTIDSUTSIKTER

Med stor støtte i befolkningen, solid økonomi, svært gode resultater fra kundemålinger og tilfredse medarbeidere, står Vinmonopolet på trygg grunn og er godt rustet for å møte de utfordringene vi står overfor. Som organisasjon er vi rede for raske endringer, både i forhold til konkurransesituasjon

og rammebetingelser og i forhold til den raske dynamikken vi opplever i handlemønstre og trender. Vi kaller de opprinnelige diskpolene for versjon 1.0, mens selvbetjente butikker markerte starten på Vinmonopolet 2.0. Nå setter vi i gang med Vinmonopolet 3.0 der vi ser på fremtidige butikkkonsepter tilpasset en mindre homogen og en mer krevende kundemasse. Fremtiden er spennende, og vi er klare!

Avslutningsvis ønsker jeg å takke alle dyktige og dedikerte medarbeidere for en enestående innsats i året som har gått. Jeg er heldig og ydmyk over å få lov til å lede en organisasjon som er så stappfull av stolthet for den jobben de gjør.

Håge Britt Mellbye

Bør dagens Vinmonopolordning bestå?

JA 80%
NEI 16%
VET IKKE 5%

KILDE: FHI

Helse, etikk og lokalprodusert

Vinmonopolet følger utviklingen i alkoholmarkedet nøye, og for tiden er det er tre hovedtrender vi ser opptar kundene våre. Dette er helse, etikk og det lokalproduserte. Vi har sett disse trendene utvikle seg over tid og vi tror de vil forsterke seg i tiden fremover.

De tre temaene - helse, etikk og lokalprodusert - henger sammen, og kan knyttes til ønsket om å ta vare på omgivelsene. Vi vil at det vi kjøper skal være bærekraftig og rettferdig, gjerne økologisk, dyrket av bønder i nærområdet, og ikke minst sunt.

DET NATURLIGE OG EKTE

Hva vi spiser og drikker, henger sammen med generelle, overordnede forbrukertrender. Folk er opptatt av å leve et «sunnere liv» og vil ha en livsstil med trening og sunn mat. Interessen for et helseorientert kosthold har steget kontinuerlig gjennom flere år. Fire av ti sier de driver fysisk aktivitet 3-4 ganger i uka eller oftere. Den siste utgaven av IPSOS «Norsk Monitor» viser riktignok en nedgang i oppmerksomhet rundt «det sunne», men Vinmonopolet opplever en vekst av de lette og lyse produktkategoriene, noe vi setter i sammenheng med helsetrenden. Det er også vekst i salg av alkoholfrie produkter.

Vi ser også at kundene våre er stadig mer opptatt av sukkerinnholdet i produktene våre. Dette merker vi blant annet på kundensenteret vårt, hvor spørsmål om hvor mye sukker en vin inneholder er blant de vanligste.

Mange unngår karbohydrater helt eller delvis for å gå ned i vekt. Mange er også opptatt av at alkohol, fett og protein er

energikilder som gjør at mange legger på seg om man får i seg mer energi enn man forbruker.

Vinmonopolets produkter har normalt ingen grundig varedeklarasjon. Dette bunner i at alkohol, i motsetning til mat, er unntatt varedeklarasjonsplikten. Unntaket kan gjøre det vanskelig å orientere seg om blant annet sukkerinnhold i vin. Flere forslag om en endring av EU-reglene har strandet, men vi i Vinmonopolet ønsker varedeklarasjon og jobber for at dette skal bli en realitet.

I 2016 innførte vi en ny merking av produktene på hylleplassen, tilpasset en ny tid. Informasjonen er mer oversiktlig og bedre tilpasset det kundene etterspør. Vi oppgir sukkerinnhold i gram per liter slik at det er enkelt å få oversikt over dette, i tillegg til alkoholinnholdet.

ETISKE PRODUKTER

Rapporter fra Trendwatching viser at forbrukerne også blir stadig mer interessert i produsenten bak produktene. Er produsentenes etiske holdninger i overensstemmelse med forbrukerens?

Produsenter som er åpne rundt etiske retningslinjer og etisk arbeid oppnår større aksept enn de som er lukket. Spesielt er det de yngre kundene som er opptatt av samfunnsansvar.

Vinmonopolet ønsker å bidra til at våre varer produseres på en etisk og bærekraftig måte. I 2008 inngikk Vinmonopolet et samarbeid med de andre nordiske monopolen, om å bidra til en bærekraftig utvikling i leverandørland, og i 2012 innførte vi felles etiske retningslinjer for våre leverandører.

I tillegg har vi i mange år jobbet for å kunne tilby et utvalg av produkter med etisk eller bærekraftig sertifisering. Dette er sertifiseringer som Fairtrade, Fair for Life, Sustainable Wines of Chile og lignende. Det kreves at denne sertifiseringen fremkommer på emballasjen, slik at det er tydelig for kunden at det foreligger en sertifisering.

Vi er også opptatt av sertifiseringer som foreløpig ikke har en egen merkeordning, men som likevel gir et bidrag til bærekraft. Dette gjelder for eksempel et initiativ som Vigno i Chile, som bidrar til bedre økonomi hos bøndene som dyrker druene.

Stadig flere viser også økt interesse for økologiske produkter. Salgsmessig utgjør det fortsatt ikke store volumer, men vi ser at dette er en produktgruppe som er i klar vekst. Dagens forbrukere er opptatt av hva et produkt inneholder og hvor det kommer fra.

Tall fra Landbruksdirektoratet viser at omsetningen av økologiske produkter i dagligvarehandelen økte med 20 prosent første halvår 2016 mot samme periode året før, og med 22 prosent i verdi. De siste to årene har det vært en økning i økologisk vin fra tre til fire millioner liter, en økning på over 30 prosent. Over 6 prosent av all vin vi selger er nå økologisk.

LOKALPRODUSERT

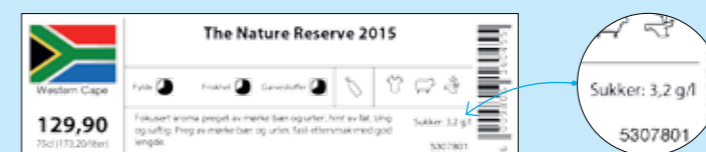
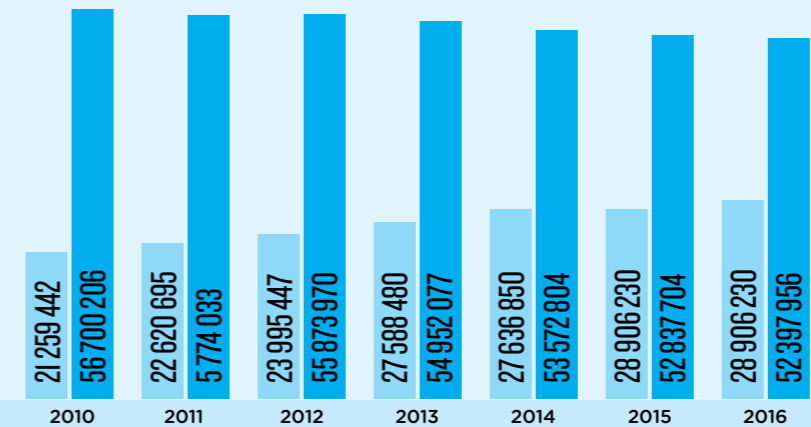
Stadig flere forbrukere foretrekker kortreiste håndverksprodukter som kan spores tilbake til produsenten. Det er særlig innen to produktgrupper Vinmonopolet ser denne lokale trenden slå ut – sterkøl og alkoholfritt. Dette er kanskje ikke så rart, all den tid vi har naturgitte forhold for produksjon av råvarene til disse produktgruppene her i Norge. Korn og frukt er, i motsetning til vindruer, rotnorsk.

Kornproduksjon og ølbrygging har lange tradisjoner i Norge, og disse tradisjonene har fått en renessanse de siste årene. Små lokale produsenter ser nå dagens lys over hele landet, fra de minste bygdene til de tjukkeste byområdene. Sortimentet av øl

HELSE

Vinmonopolet opplever en vekst av de lette og lyse produktkategoriene som vi setter i sammenheng med helsetrenden.

LETT OG LYST
TUNGT OG MØRKT

INNHOOLD

I 2016 innførte vi en ny merking av produktene på hylleplassen, tilpasset en ny tid. Informasjonen er mer oversiktlig og bedre tilpasset det kundene etterspør. Vi oppgir sukkerinnhold i gram per liter slik at det er enkelt å få oversikt over dette, tillegg til alkoholinnholdet.

ØKOLOGISK

De siste to årene har det vært en økning i økologisk vin fra tre til fire millioner liter, en økning på over 30 prosent. Over 6 prosent av all vin vi selger er nå økologisk.

Svakvin	2014	2015	2016
Økologisk	3 045 768	3 600 018	4 024 740
Andel økologisk	4,6 %	5,5 %	6,1 %

LOKALPRODUSERT

Stadig flere forbrukere foretrekker kortreiste håndverksprodukter som kan spores tilbake til produsenten. Det er særlig innen to produktgrupper Vinmonopolet ser denne lokale trenden slå ut – nemlig sterkøl og alkoholfritt.

1000 liter	2013	2014	2015	2016
Alkoholfritt	280	318	349	436
Øl	1798	2198	2482	2641

Alkoholfritt

STADIG FLERE FORBRUKERE FORETREKKER KORTREISTE HÅNVERKSPRODUKTER SOM KAN SPORES TILBAKE TIL PRODUSENTEN.

har vokst enormt hos oss. Mens det for få år siden knapt fantes en eneste IPA, er dette nå en del av standardsortimentet i alle våre butikker. I dag er det rundt 1 500 forskjellige ølsorter tilgjengelig i Vinmonopolets nettbutikk.

I mars 2016 åpnet Vinmonopolet de to første spesialbutikkene for øl i Sandnes og Trondheim, for å møte kundenes økte etterspørsel etter bl.a. lokalprodusert øl. Butikkene har vært en stor suksess, med svært fornøyde kunder. Vi ser for oss å åpne flere slike butikker i tiden framover.

Utviklingen for alkoholfrie frukt- og bærmoster har vist den samme utviklingen. Selv om volumet er lavere enn for øl er den prosentvise endringen år for år imponerende. Dette skyldes i første omgang at Vinmonopolet la om kursen for noen år siden, og tok inn produkter som holdt høy kvalitet og som egnet seg godt som alternativer til mat. Med ett hadde vi fullgode alkoholfrie alternativer vi var stolte av å kunne anbefale. For Vinmonopolet er det viktig å følge opp trender som utvikler seg i samfunnet. Kunnskap om dette er viktig for å utvikle og tilby et sortiment som treffer kundene på en best mulig måte. Vi skal ha produkter tilgjengelig som kundene etterspør, også i fremtiden. Dette er en forutsetning for å forbli Norges ledende faghandelsskjede og for å ivareta en velfungerende vinmonopolordning.

VINMONOPOLET HAR NORMALT INGEN GRUNDIG VAREDEKLARASJON. DETTE BUNNER I AT ALKOHOL ER UNNTATT VAREDEKLARASJONSPLIKTEN, I MOTSETNING TIL MAT.

Innkjøp og Vareforsyning

2016: 436 000

2013: 280 000

2010: 139 000

2007: 98 000

ALKOHOLFRITT

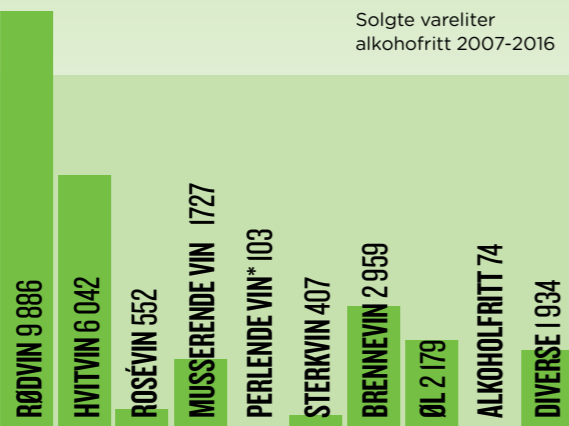
Vinmonopolets fornyelse av det alkoholfrie sortimentet de siste årene har resultert i et bredt spekter av spennende produkter, og en salgsvekst på nærmere 25 prosent i 2016.

Solgte vareliter alkoholfritt 2007-2016

UTVALG

Antall produkter med salg i 2016.

24 136

SALG

Hvilket land selger mest vin?

Tallene er i 1000 liter

GEIR MOSEETHER

Direktør innkjøp og vareforsyning

RØDT ELLER HVITT?

FAVORITTLAND

NYTER HELST

BESTE LEDERTIPS

Stol på dine medarbeidere.

ANTALL PERSONER I MIN AVDELING

46

HØYDEPUNKT I 2016

Avdelingens bidrag til Vinmonopolets omdømme.

IFØLGE TNS GALLUP (2016) ER 82 PROSENT AV KUNDENE FORNØYD MED VINMONOPOLETS VAREUTVALG.

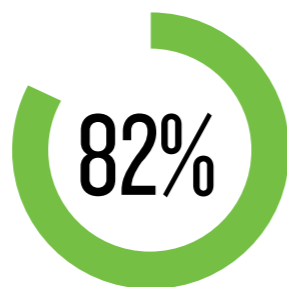

FOTO: VINMONOPOLET

Vinmonopolet på Aker Brygge er det polet med størst sortiment i hele landet, og er en av verdens absolutt beste vinbutikker. Butikken lagerfører rundt 4 500 forskjellige produkter.

Suksess på alle fronter

Innkjøp og vareforsyning har det overordnede ansvaret for Vinmonopolets produkter – fra produsent til butikkhylle. Med cirka 21 000 produkter er Vinmonopolets vareutvalg blant verdens største og beste. Vår jobb er å tilby det norske folk de beste produktene fra små og store produsenter over hele verden. For å sikre at dette skjer er vi stadig på leting etter god kvalitet.

Produktmessig opplevde vi i fjor suksess på mange områder. Vi introduserte 6 800 nye produkter, hvorav 1 800 i butikkført sortiment (basis-, parti- og spesialutvalg). 12 vellykkede produktlanseringer ga god presseomtale og ble godt mottatt blant

kundene. Vi ser til enhver tid to til tre år fremover i krystallkula for å fange opp nye, globale trender – både forbrukertrender og spennende skifter blant vinbønder og produsenter. Derfor er det gledelig når vi opplever at vi treffer på etterspørsel og interesse hos våre kunder. Vinmonopolet introduserte for eksempel i fjor nye vinstiler fra blant annet Tenerife, Ungarn og Hellas. Før lanseringene solgte vi knapt vin fra disse områdene. På denne måten er Vinmonopolet med på å utvikle nye preferanser. Samtidig skal vi dekke alle kundegruppers behov. Vi vet at 80 prosent ikke har noe forhold til hva de kjøper annet enn at det skal være «det vanlige». En som liker blank vodka er

sannsynligvis lite interessert i håndverksvodka med urtedestillat. Vinmonopolet ønsker å få flere nordmenn interessert i smak, og å øke folks bevissthet rundt kvaliteten, men det skal være på en hyggelig og ikke belærende måte. Vi kan ikke definere hva som er god smak for våre sanseinntrykk er forskjellige. Dette, sammen med krav til lønnsomhet, er viktig i jobben med å kontinuerlig videreutvikle vårt vareutvalg.

Alkoholritt er en varegruppe som opplever vekst i Norge og internasjonalt. Vinmonopolet fornyelse av det alkoholfrie sortimentet de siste årene har resultert i et bredt spekter av spennende produkter, og en salgsvekst på nærmere 25 prosent i 2016. Vinmonopolets alkoholfrie sortiment konkurrerer i liten grad med dagligvaren, da vårt fokus i større grad er på kvalitet. Vi er nesten som et lite laboratorium og kjøper inn varer som dagligvaren ikke har anledning til å satse på.

Vi har de siste årene sett en beydelig økning i ølsalget. Øl har vært et satsningsområde i 2016. Vi vil i 2017 fortsette satsingen på øl, både ved å øke utvalget og tilgjengeligheten. Vi ønsker å ligge i forkant, og målet er å kunne tilby 600 ølsorter i konseptbutikkene våre.

En annen trend vi ser er fokuset på helse og ernæring. Millenniumsgenerasjonen velger produkter med lavere alkoholprosent, og samfunnet som helhet etterspør i større grad lyse, lette viner. Dette er eksempler på trender vi bruker aktivt i utviklingen av sortimentet og som vil være viktig i 2017.

**VINMONOPOLETS
ALKOHOLFRIE
SORTIMENT
KONKURRERER I LITEN
GRAD MED DAGLIGVAREN,
DA VI I STØRRE GRADER
OPPTATT AV KVALITET.**

Sjeldne produkter på det norske markedet

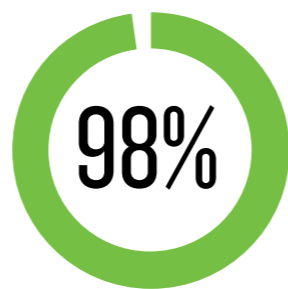
Gjennom våre syv spesialbutikker tilbyr Vinmonopolet produkter med eksepsjonelt høy kvalitet som normalt kun er tilgjengelig i små partier. I 2016 hadde vi åtte nyhetslipp, seks for vin og to for øl. Tematisk konsentrerte vinslippene seg om klassiske områder, med vekt på Frankrike, Italia og Tyskland. Vinmonopolet har lansert produkter som er vanskelige å få tak i på verdensbasis, og nyhetslippene tiltrekker seg derfor stor interesse fra vininteresserte kunder og presse.

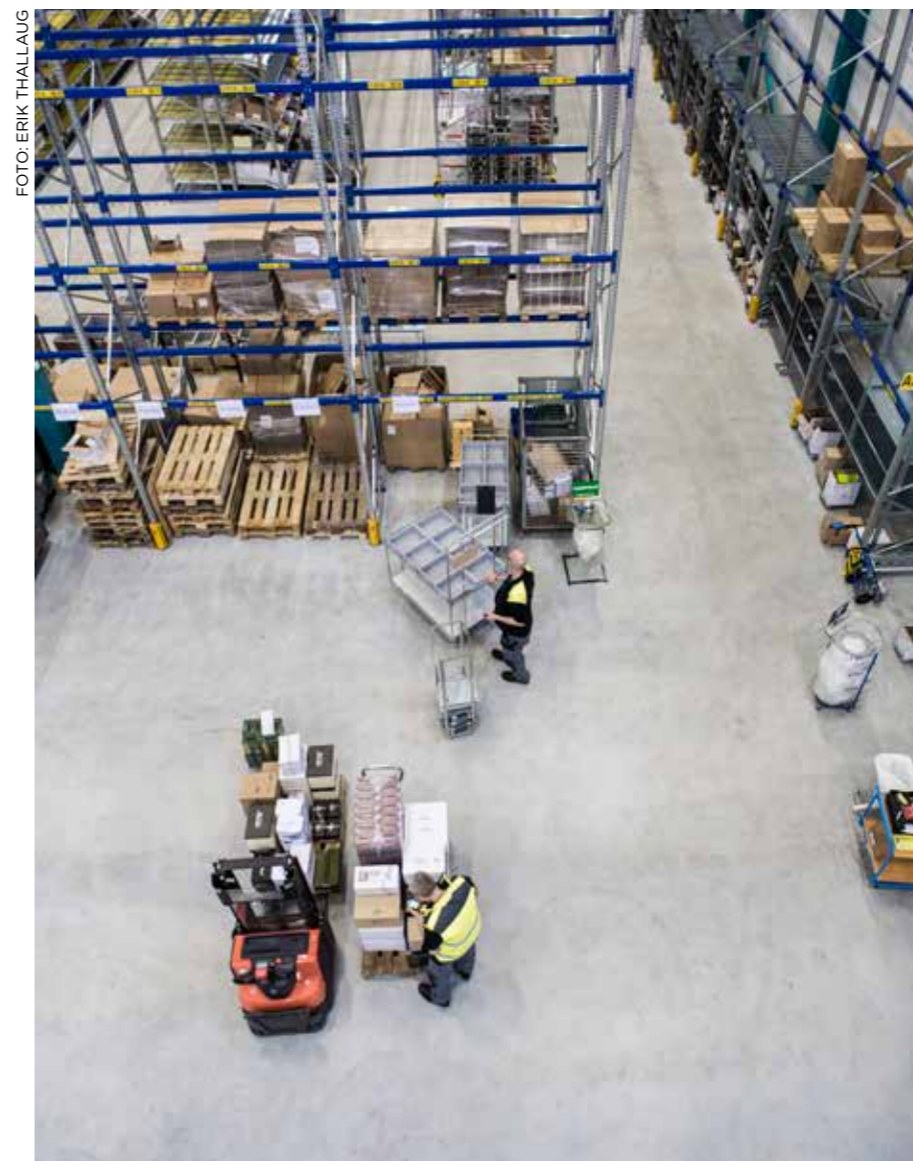
Auksjoner: Europas høyeste salgsrate

Vinmonopolets auksjoner gjør det mulig å omsette alkohol på en lovlig måte uten at selger har salgsbevilling for alkohol. I 2016 ble det gjennomført fem auksjoner som samlet oppnådde et salg på 98 prosent. Det er europeisk rekord!

Interessen for Vinmonopolets auksjoner er betydelig, både fra kjøpere og selgere. Sammenlignet med de tre første auksjonsårene, omsatte vi i 2016 mer enn dobbelt så mange objekter, og doblet inntjeningen.

I 2016 satte vi europeisk rekord da vi på fem auksjoner solgte 98 prosent av artiklene.

Nytt lager rustet for økt netthandel

I februar 2017 åpnet Vinmonopolet et nytt e-lager. Dette er rustet for et økt salgsvolum i årene som kommer, og med Norges største svallager i hus blir håndteringen av spesialvarer forbedret. Med det nye lageret sikrer vi en effektiv handel via Vinmonopolets nye app og nettsted. Lageret ble bygget på rekordtid og var klart i løpet av fire måneder.

Bedre markeds-tilpasset utvalg

Vinmonopolets vareutvalg er i dag ikke godt nok tilpasset lokale variasjoner i etterspørsel. I enkelte butikker står 33 prosent av produktene for 80 prosent av salget. Det betyr at mange butikker har et stort antall produkter med forholdsvis lav etterspørsel. I tillegg er dagens vareforsyningsprosess ressurskrevende. I 2017 starter arbeidet med å tilpasse sortimentet til lokal etterspørsel. Slik skal vi bedre treffe kundenes behov, og møte fremtidige forventninger til kundeservice. Et mer kundetilpasset sortiment vil også gi økonomisk gevinst, og muliggjøre enklere og mer automatiserte prosesser.

Ser muligheter i miljøbesparelser

For oss er ikke miljøhensyn en begrensning, men en mulighet. Et eksempel er Chile der vi krever produkter sertifisert med «dry farming». Det er vannmangel i regionen, og ved å sette dette kravet er vi sikre på at vinproduksjon ikke tar av drikkevannet i regionen. Et annet eksempel er miljøsmart emballasje hvor vi ser at vi kan påvirke kundene til å velge lettvektsflasker og PET. Over halvparten av alt volum solgt på Vinmonopolet i 2016 hadde miljøsmart emballasje.

ELISABETH HUNTER
Kjededirektør

RØDT ELLER HVITT?

FAVORITTLAND

NYTER HELST

BESTE LEDERTIPS

Klarer man å få kommunisert hva man ønsker og få folk med på lag, er det utrolig hva man kan få til sammen.

ANTALL PERSONER I MIN AVDELING

1670

HØYDEPUNKT I 2016

At butikkene leverer så godt i 2016, er det jeg er aller mest fornøyd med. Jeg er veldig stolt av å kunne lede så flinke folk.

Kjededrift

WWW.VINMONOPOLET.NO

Nesten 10 mill. besøkende i 2016!

140 000

I fjor introduserte vi nye nettsider med tilhørende app. Den nye nettbutikken satte rekord med mer enn 140 000 bestillinger i 2016. Dette er en økning på 24 prosent fra 2015 og nær en tredobling siden 2010.

Vi ser at stadig flere ordre kommer fra mobile enheter.

SPESIALBUTIKK ØL

I 2016 ÅPNET VIEGNE ØLAVDELINGER I TO AV VÅRE BUTIKKER. VI VIL DET NESTE ÅRET ØKE SATSINGEN PÅ ØL. MÅLET ER Å ETABLERE ET ØLKONSEPT I ALLE DE STORE BYENE I NORGE.

BUTIKKER

96,5%

Ved utgangen av 2017 vil Vinmonopolet ha 333 butikker. Med dette vil 96,5 prosent av befolkningen bo nærmere enn 30 km fra nærmeste Vinmonopol.

I 2016 åpnet vi ni nye butikker. Av disse var fire såkalte «minipol» (kategori-1), et konsept utviklet for å kunne etablere butikker i små kommuner som ellers ikke ville fått Vinmonopol.

FOTO: PAUL S. AMUNDSEN

Kunden er viktigst!

Vinmonopolets mål er å være Norges ledende faghandelskjede. Systematisk jobbing over tid har gjort at vi i fjor toppet TNS' omdømmemåling for fjerde år på rad. Vi har aldri scoret bedre på kundetilfredshet enn i 2016.

Dette er resultater som vi er svært stolte av. Resultatene skyldes de senere års grundige og målbevisste jobbing for å skape det beste kundemøtet. Vinmonopolet har klart å etablere en sterk servicekultur med medarbeidere som er stolte av arbeidsplassen og har høy fagkompetanse.

Det er en utfordring og ligge på topp år etter år fordi kundenes forventninger også

stiger. Kontinuerlig fokus på service, sosial kontroll og god tilgjengelighet er forutsetninger for å lykkes. I tillegg har vi hele tiden fokus på fornyelse for å møte endringer i handlemønstre og nye forventninger til kundeservice.

Vi prøver stadig ut nye konsepter for å tilpasse oss kundenes behov og forventninger. I fremtiden vil vi se flere pol med ulikt utvalg og eksponering tilpasset lokale trender og preferanser. Nå har vi syv spesialbutikker der de mest vininteresserte i Norge ligger i kø før nyhetsslippene, vi har bitte små butikker i hjørnet av tettstedets eneste matforretning og vi har store maskiner som butikken på CC-Vest i Oslo. I 2016

åpnet vi ni nye butikker. Av disse var fire såkalte «minipol» (kategori 1), et konsept utviklet for å kunne etablere butikker i små kommuner som ellers ikke ville fått Vinmonopol. 91 prosent av befolkningen bor i dag i en kommune med Vinmonopol, mot 86 prosent i 2010.

I 2016 piloterte vi et ølkonsept i to butikker – Sandnes Kvadrat og Bankkvartalet i Trondheim. Resultatet ble en vekst i ølsalget på henholdsvis 50 og 100 prosent. Vi vil det neste året øke satsingen på øl. Målet er å etablere ølkonsept i alle de store byene i Norge.

I fjor introduserte vi nye nettsider med tilhørende app. Den nye nettbutikken satte

rekord med mer enn 140 000 bestillinger i 2016. Dette er en økning på 24 prosent fra 2015 og nær tredobling siden 2010. Vi ser at stadig flere ordre kommer fra mobile enheter, mens kjøp per telefon via vårt kundesenter går ned. Vi vil i 2017 fortsette utviklingen av våre digitale tjenester.

Vinmonopolet tilbyr levering på dør gjennom en avtale med Posten. Andre muligheter er å hente varer på nærmeste postkontor eller i nærmeste butikk. Åtte av ti kunder velger å hente bestillingen sin i butikken. Vi jobber med å redusere leveringstiden på bestillingsvarer og ha en enklere vising av varer på lager i nærmeste butikk.

For oss er kundemøtet det aller viktigste – enten det er i nettbutikken, via vår app, på telefon med kundesenteret eller i en av våre 315 butikker. Vi måler kvalitet på service

FOR OSS ER KUNDEMØTET DET ALLER VIKTIGSTE, ENTEN DET ER I NETTBUTIKKEN, VIA VÅR APP, PÅ TELEFON MED KUNDESENTERET ELLER I EN AV VÅRE 315 BUTIKKER.

gjennom såkalte mystery shoppere som opptrer som vanlige kunder i butikkene. Alle butikkene ble målt seks ganger i 2016 på områder som mottagelse, behovsavlking og rådgiving, alderskontroll, med mer. Resultatet for 2016 var på 85,4, mot 84,4 i 2015. Vi har et ambisiøst mål på 90 og jobber målrettet mot dette.

Suverent best på alderskontroll

Sosial kontroll er Vinmonopolets viktigste oppgave. Målet er at ingen under 18 år skal få kjøpt vin eller øl og ingen under 20 år skal få kjøpt brennevin hos oss. Vinmonopolets ansatte spør alle under 25 år om legitimasjon. I 2016 viste over 10 prosent av alle våre kunder legitimasjon.

Butikkene måles på gjennomføring av alderskontroll av såkalte mystery shoppere. Dette er personer under 25 år som registrerer hvorvidt de blir spurt om legitimasjon i kassen. Totalt ble det i 2016 gjennomført 24 kontroller i våre butikker. Resultatene viser at i 93,7 prosent av testerne ble spurt om legitimasjon, som er på nivå med resultatene i 2015.

Ungdomsorganisasjonen Juvente foretar årlige kontroller av alderskontroll i dagligvarehandelen og hos Vinmonopolet. Her var Vinmonopolet også i 2016 bedre enn dagligvaren. 96 prosent av Juventes testpersoner ble bedt om å vise legitimasjon på Vinmonopolet. Beste dagligvarekjede hadde en score på 92 prosent.

Møter kunden på nye arenaer

På tampen av 2015 kom en lovendring som ga Vinmonopolet anledning til å arrangere vin-, øl- og brennevinskurs. Vi gjennomførte i 2016 et pilotprosjekt og arrangerte totalt 32 kurs med våre butikkmedarbeidere som kursholdere. Kursene gir oss anledning til å vise frem våre ansattes dybdekompetanse innenfor ulike vinfaglige områder. Målet er å styrke Vinmonopolet som faghandel. Evaluering av kursene viser at kundene har tatt godt imot satsingen: Nær 98 prosent ville anbefalt kursene våre til andre, og deltagerne gir kursholderens kunnskap om temaet 5,6 av 6 mulige poeng. Kurssatsingen utvides derfor i 2017 – både i antall og lokasjoner.

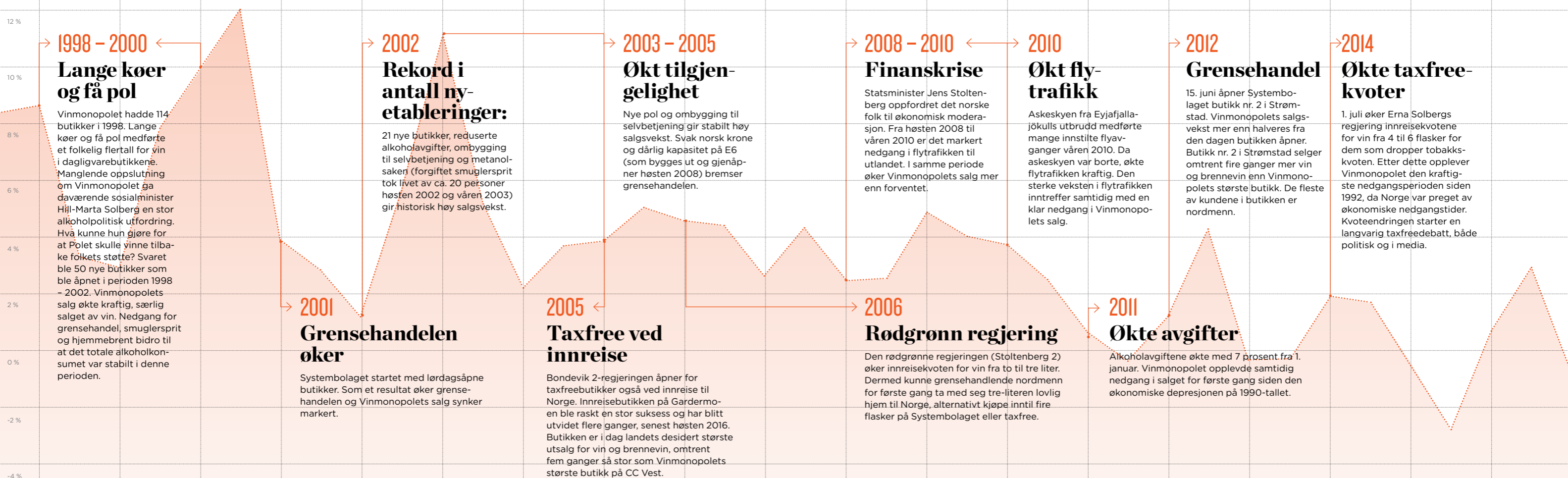

Årets butikk: Harstad

Hver vår kåres Årets Butikk i Vinmonopolet. Kriteriene i kåringen er blant annet resultater fra mystery shopper, driftsøkonomi og servicestandard. I 2016 vant Harstad den gjeve tittelen for andregang i sterk konkurranse med polene på Froland, Norheimsund, Nittedal, Knarvik og i Arendal.

SALGSUTVIKLING

Politikk påvirker

En rekke politiske beslutninger har påvirket Vinmonopolets salgsutvikling i snart hundre år. Fremtidens alkoholpolitikk vil bestemme Vinmonopolets videre utvikling.

Vinmonopolets salg har alltid vært påvirket av omverdenen. Det var nedgang i salget under de økonomisk harde 30-åra, en nedgang som naturlig nok ble forsterket under andre verdenskrig. Alkoholkonsumet steg i takt med gjenoppbyggingen av landet og velstandsutviklingen utover på 50-tallet.

Polstreikene på 70- og 80-tallet, jappetiden og den økonomiske nedgangsperioden på begynnelsen av 90-tallet, satte sine tydelige spor i Vinmonopolets salgstall. Slik er det fortsatt. Både begivenheter, konjunkturer og politiske beslutninger påvirker salget. Perioden fra slutten av 90-tallet og frem til i dag kan deles i to; vekstperioden fra 1996 frem til 2010, og stagnasjonsperioden fra 2011 og frem til i dag.

Vekstperioden var langt på vei en direkte konsekvens av den alkoholpolitikken som ble meislet ut på rett før årtusenskiftet. Som følge av lange køer og få butikker, ønsket en solid majoritet av befolkningen på midten av 90-tallet å legge ned Vinmonopolet. Vin i vanlige dagligvarebutikker ble sett på som et godt alternativ. Gjennom 80-tallet hadde Norge utviklet seg til å bli et moderne forbrukersamfunn, men helt fram til 1999 var alle Vinmonopolets butikker diskbetjente; en levning fra fortiden.

Den folkelige misnøyen med Vinmonopolet var dermed en kjensgjerning som ga daværende sosialminister Hill-Marta Solberg en stor alkoholpolitisk utfordring. Hva kunne hun gjøre for at Polet skulle vinne tilbake folkets støtte? Svaret ble 50 nye butikker som ble åpnet i perioden 1998

– 2002. Vinmonopolets salg økte kraftig, særlig salget av vin. Nedgang for grensehandel, smuglersprit og hjemmebrent bidro imidlertid til at det totale alkoholkonsumet var stabilt i denne perioden. Alkoholpolitikken virket som planlagt.

I 2001 vedtok Stortinget av Vinmonopolet kunne bygge om til selvbetjening. Sammen med Solbergs beslutning om å åpne ti nye pol årlig, forklarer selvbetjening det meste av Vinmonopolets salgsvekst fram til 2011.

Mens det fra slutten av 90-tallet var bred politisk enighet om å styrke Vinmonopolets markedsposisjon og legitimitet gjennom en gradvis liberalisering av alkoholpolitikken, har den liberaliseringen av alkoholpolitikken som har funnet sted etter 2005 først og fremst svekket Vinmonopolets markedsposisjon og legitimitet.

Bondevik 2-regjeringens vedtak om å tillate taxfree på flyplassene også ved innreise, de rødgrønnes vedtak om økte innreisekvoter på vin i 2006, samt Solberg-regjeringens beslutning om ytterligere kvoteutvidelser i 2014, er eksempler på dette. Resultatet er at Vinmonopolets salg reduseres og monopolordningen uthules.

I desember 2016 besluttet derfor Stortinget at regjeringen skal legge frem en sak der alle konsekvenser taxfree-ordningen skal vurderes. Regjeringen skal også utrede lovendringer slik at Vinmonopolet kan overta taxfreesalget ved norske flyplasser ved utløpet av gjeldende anbudsperioder.

Vinmonopolet ønsker en slik endring velkommen. Med dette grepet vil alkoholpolitikken bli mer konsistent. Avinor vil fortsatt sikres finansiering til flyplassdrift.

Inntektene til staten vil øke ved at det som tidligere gikk til Travel Retail Norway, dagens taxfreeoperatør på flyplassene, vil tilfalle staten gjennom Vinmonopolet.

Skulle politikerne ønske å redusere alkoholkonsumet, klimagassutslippene og grensehandelen kan dette enkelt gjøres ved å redusere innreisekvotene.

Historien viser oss at politikk virker. Langt på vei får vi den verden politikerne skaper. Vinmonopolets fremtid og skjebne vil avgjøres av fremtidige politiske vedtak. En fortsatt velfungerende vinmonopolordning forutsetter at de ulike partiene er seg dette ansvaret bevisst når fremtidens alkoholpolitikk skal utmeisles.

HALVOR BING LORENTZEN
Kommunikasjonsdirektør

RØDT ELLER HVITT?

FAVORITTLAND

NYTER HELST

BESTE LEDERTIPS

Lytt til dine ansatte. Du kan ikke alt best selv.

ANTALL PERSONER I MIN AVDELING

12

HØYDEPUNKT I 2016

Kampanjefilm kåret til beste kinoreklame i 2016.

Balansekunst

Vinmonopolet har en todelt rolle. På den ene siden skal vi være en konkurransedyktig faghandel, på den andre et alkoholpolitisk virkemiddel for å sikre ansvarlig salg. Denne dobbeltrollen står sentralt i vår kommunikasjon. Balansen mellom salg og ikke-salg er spennende, og gjør oss mer kreative og mer skjerpet i kommunikasjonsarbeidet.

ALL VÅR KOMMUNIKASJON ER RETTET MOT VINMONOPOLET'S VISJON OM Å GJØRE OSS FORTJENT TIL FOLKS STØTTE.

Det er alkoholreklameforbud i Norge. I tillegg skal vi som monopol likebehandle alle produkter. Dette betyr at vi ikke kan fremheve bestemte produkter selv om vi kan mene det er faglige argumenter for å gjøre det. Begrensningen er bra fordi det gir objektivitet og større faglig tyngde.

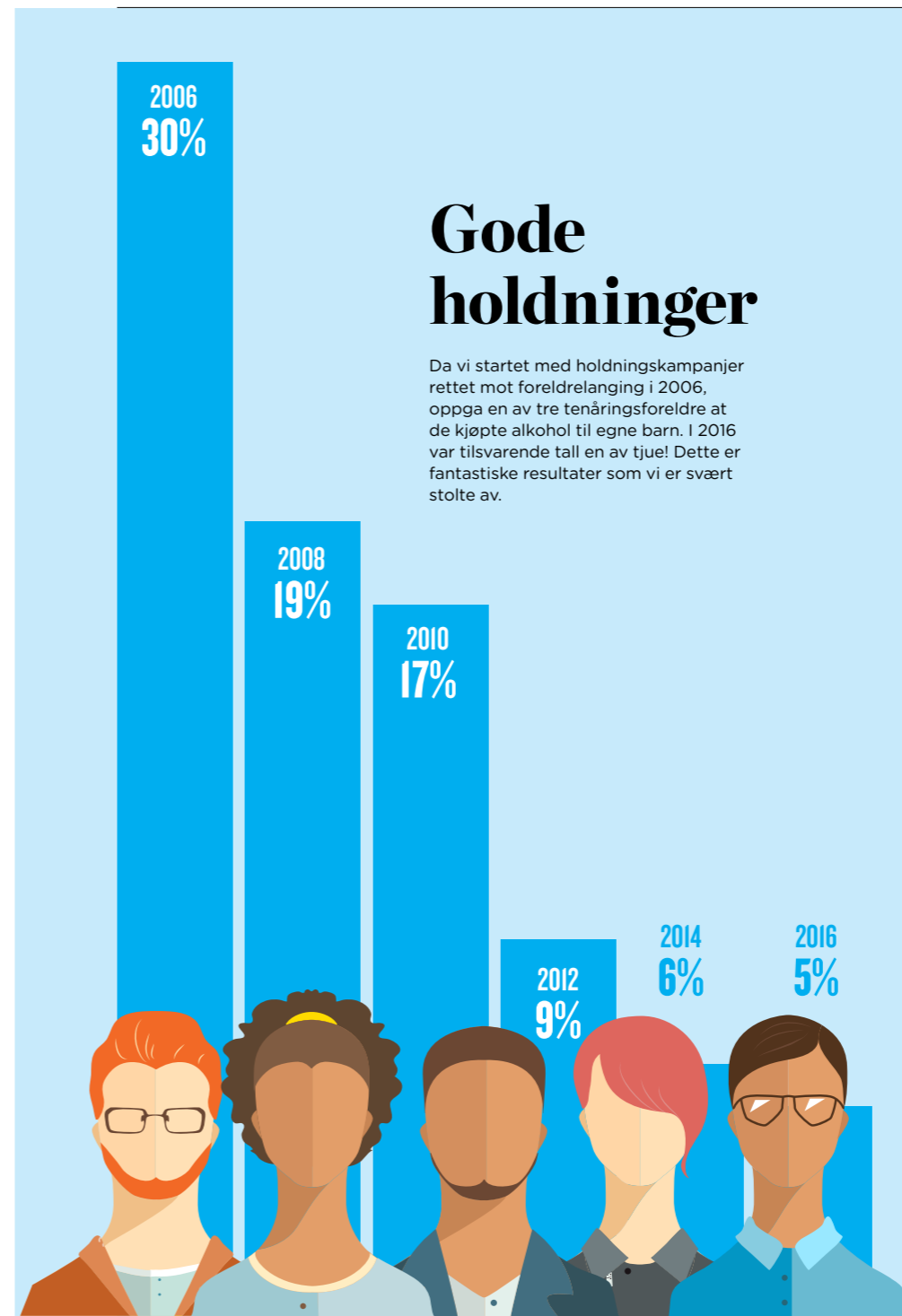
Vårt kundemagasin, Vinbladet, er et godt eksempel på hvordan vi gir kundene god produktinformasjon uten å markedsføre. Dette styrker Vinmonopolet som faghandel. Ifølge en undersøkelse gjennomført av TNS i 2016, er leserne svært tilfredse. Magasinet har et opplag på nesten 100 000, hvorav 50 000 er abonnenter. I en tid der mye digitaliseres, mener vi at Vinbladet på papir fortsatt gir en bedre måloppnåelse. Vi har derfor foreløpig ingen planer om å legge ned papirversjonen.

I fjor tok Vinmonopolets podcast virkelig av. Så langt har vi produsert mer enn 40 episoder som har blitt lastet ned mer enn 100 000 ganger. Vi ser at dette er en formidlingsform som treffer, og vil fortsette å utvikle kanalen fremover.

Stadig flere kunder treffer oss på nett. Antall besøk på vinmonopolet.no økte med 14 prosent fra 2015 til 2016. Nye nettsider og ny app har blitt svært godt mottatt. Undersøkelser viser at de av kundene som har lest, hørt eller sett noe Vinmonopolet har publisert, er mer positive til Vinmonopolet enn andre.

Internt har vi i 2016 satset spesielt på film. Vi har lansert en eget pol-TV og har produsert rundt 40 filmer som en del av vår internkommunikasjon. I 2017 er målet å åpne pol-TV også for eksterne målgrupper. I 2017 vil intranettet utvikles med mer toveiskommunikasjon.

All vår kommunikasjon er rettet mot Vinmonopolets visjon om å gjøre oss fortjent til folks støtte. Vi ønsker å styrke folks oppfatning av Vinmonopolet som en konkurransedyktig og ansvarlig faghandel.

Gode holdninger

Da vi startet med holdningskampanjer rettet mot foreldrelanging i 2006, oppga en av tre tenåringsforeldre at de kjøpte alkohol til egne barn. I 2016 var tilsvarende tall en av tjue! Dette er fantastiske resultater som vi er svært stolte av.

Hvorfor har vi kampanjer?

Den sosiale kontrollen er en sentral del av Vinmonopolets eksistensgrunnlag. Den viktige jobben med å sjekke legitimasjon og stoppe langing i butikkene våre, støttes derfor av holdningskampanjer.

Vi har de senere år sett svært positive effekter av våre kampanjer: I 2016 viste over 2,5 millioner kunder legitimasjon uoppfordret, mot 270 000 i 2007. Også blant foreldre ser vi endrete holdninger som følge av kampanjene. Da vi startet med holdningskampanjer rettet mot foreldrelanging i 2006, oppga en av tre tenåringsforeldre at de kjøpte alkohol til egne barn. I 2016 var tilsvarende tall en av tjue! Dette er fantastiske resultater som vi er svært stolte av. Nå har vi endret fokus fra foreldre-til vennelanging. Fjorårets kampanje «Vær så snill» fokuserte på konsekvensene når en storebror kjøper alkohol til lillebror. Kampanjen viser svært gode resultater i målgruppen og filmen vant prisen for beste reklamefilm på kino i 2016.

I 2016 VISTE OVER 2,5 MILLIONER KUNDER LEGITIMASJON UOPPFORDRET, MOT 270 000 I 2007.

ÅRETS BESTE KINOREKLAME

Vinmonopolets kampanjefilm «Vær så snill» ble kåret til beste reklamefilm på kino i 2016. I juryens begrunnelse heter det: «Vinnerfilmen fra Vinmonopolet gjorde et svært sterkt inntrykk. Det er reklamefilm på sitt aller beste, og med et særdeles viktig budskap. Jeg er trygg på at budskapet i filmen er blitt tatt på alvor av målgruppen. Det er bare å gratulere Vinmonopolet med en viktig og sterk reklamefilm».

LINN HUSE-AMUNDSEN
Opplæringsleder

NYTER HELST
OSLOVE

BESTE LEDERTIPS
Det finnes et uforløst potensiale i alle mennesker!

ANTALL PERSONER I MIN AVDELING
5

HØYDEPUNKT I 2016
Klarer ikke begrense meg til ett høydepunkt, så blir tre: 1. Grunnleggende økonomiopplæring for alle ledere, 2. lansering av kundekurs, 3. det interne samarbeidet i forbindelse med reorganisering av øhylla fra land til stil.

Læringsbedriften Vinmonopolet

Det er ikke tilfeldig at de som handler hos oss ofte skryter av den kompetansen de møter i våre butikker. Vi har en kontinuerlig innsats for å skape en kunnskapskultur med motiverte medarbeidere. Vår pedagogiske plattform bygger på involvering, trening og kontekstualisering. Vi vet at mennesker lærer forskjellig og ønsker derfor å tilby de ansatte et bredt spekter av muligheter til fordyping og oppdatering.

ULIKE LÆRINGSPLATFORMER

Noen foretrekker å lese, mens andre lærer bedre gjennom film, podcast, samlinger eller e-kurs. Vi ønsker å legge til rette for flere læringsformer, ofte i kombinasjon. E-kurs er kostnadseffektivt, og når samtidig ut til mange. I 2016 kunne vi tilby 72 e-kurs og satte ny rekord i gjennomføring. Totalt tok våre ansatte i fjor 11 000 e-kurs. Dette tilsvarer seks kurs per ansatt. E-kursene tas gjerne i rolige perioder i butikken, på et morgenmøte eller på kveldstid.

Det er viktig for oss at kursdeltakerne, enten de tar et e-kurs eller er på en samling, skal oppleve at det som formidles kan relateres direkte til deres hverdag. Vi vet at hovedutfordringen med kompetanseheving er å anvende nyervervet kunnskap i praksis. Under samlingene vektlegger vi derfor diskusjon og trening i reelle situasjoner, med e-kurs som en metode for å tilegne seg kunnskap i forkant. Dette kalles ofte for omvendt klasserom.

ØKT ØKONOMIFORSTÅELSE

Vi gjennomførte i 2016 en omfattende økonomiopplæring av alle ledere og nestledere. Sammen med introduksjon av nye verktøy for økonomioppfølging og samlinger, lanserte vi tre e-kurs i økonomiforståelse. Kursene fikk svært positive tilbake-

meldinger fra deltagerne og 98 prosent av lederne fullførte et eller flere av e-kursene. Vi vil fortsette med økonomiopplæring i 2017.

REKRUTTERING

Styrking av rekrutteringskompetanse var en annen viktig satsing i 2016. Mange av våre butikksjefer rekrutterer sjelden og ofte er behovet mindre deltidsstillinger. Økt bevissthet rundt rekruttering er viktig for å finne de beste medarbeiderne, også til små stillingsbrøker.

ØL OG BRENNEVIN

Vi arrangerte i 2016 for første gang et eget brennevinskurs for ansatte, og kursdeltakerne ble plukket ut på grunnlag av butikens salgstall. Vi jobbet i 2016 systematisk med å styrke de ansattes ølkompetanse. Denne viktige satsingen vil fortsette det neste året.

Vi prioriterer øl fordi kundenes interesse øker, og fordi vi i fjor endret sorteringen av øl til å gjelde stil og ikke land.

KUNNSKAPSKULTUR

Med mål om å systematisere kunnskapsdeling, introduserte vi i 2016 en kunnskapsbank med tips om hvordan man deler det man har lært. Det er kostbart å sende medarbeidere på samlinger og reiser. Ved å bygge bevissthet og kompetanse hos lederne rundt kunnskapsdeling, er målet å styrke kulturen for dette. Vinmonopolets medarbeidere har høy grad av engasjement, og stolthet over arbeidsplassen. Det gir motivasjon for videre læring.

E-læring

Vi gjennomførte i 2016 en omfattende økonomiopplæring av alle ledere og nestledere. Sammen med introduksjon av nye verktøy for økonomioppfølging og samlinger, lanserte vi tre e-kurs i økonomiforståelse.

Kursene fikk svært positive tilbakemeldinger fra deltagerne og **98 prosent av lederne fullførte et eller flere av e-kursene.**

Gi det videre!

SE OPPLÆRING SINE SIDER PÅ VINTRANETT FOR IS MÅTER DU KAN DELE KUNNSKAPEN DIN

1 Hylletrening	2 Dagens tema	3 Ukas tema
4 Tavletips	5 Butikkens smakebok	6 Ukas stemme
7 Kunnskapsstafett	8 Konkurranser	9 Quiz
10 Vier rydder opp på hverandre	11 Ta frem 31 fellesskap	12 Smakinger på rundgang
13 Ukas kundeperspektiv	14 Ukas læringspunkt	15 E-kurs som tema

Har du flere tips? Send oss en mail til opplæring@vinmonopolet.no

VINMONOPOLET

Med mål om å systematisere kunnskapsdeling, introduserte vi i 2016 en kunnskapsbank med tips om hvordan man deler det man har lært.

Systematisk arbeid med sykefravær

Vinmonopolets sykefravær endte i 2016 på 8,1 prosent, det samme som året før. Både kort- og langtidsfraværet har gjennom flere år vært for høyt, og vi startet i 2015 et mer systematisk arbeid for å få dette ned. Målet er en betydelig nedgang i løpet av 3-4 år ved å fremheve betydningen av nærvær. Vinmonopolet har relativt høy gjennomsnittsalder og mange ansatte med lang fartstid i bedriften. Tidligere innebar jobben tyngre løft og en del av de eldste ansatte har i dag slitasjeskader som følge av dette. Tekniske hjelpemidler gjør at jobben i dag er mindre fysisk krevende, og vi har stor fokus på kursing av medarbeidere for å unngå belastningsskader.

Lederne må også bli tryggere i å følge opp den sykemeldte, samt ha mer fokus på forebygging. Dette forutsetter god kjennskap til rutiner, plikter, lover og regler. 35 prosent av alle butikksjefer gjennomførte i 2016 e-kurset «Førstehjelp i sykefravær». I tillegg trenes ledere for å sikre en tydelig kommunikasjon med den sykemeldte, lege og NAV bl.a. gjennom kurset «Mer nærvær». I tillegg jobber vi aktivt med å profesjonalisere verneombudsrollen slik at de kan være en bedre sparringspartnere for butikksjefer i sykefravær.

ELLEN SVENSSON
HR sjef

NYTER HELST
SEWING

BESTE LEDERTIPS
Tenk deg om før du svarer nei.

ANTALL PERSONER I MIN AVDELING
7

HØYDEPUNKT I 2016
At vi fikk fantastiske tilbakemeldinger på lanserte e-læringskurs om sykefravær, samt kurs for ledere i «Mer Nærvær»

Rammebetingelser i endring

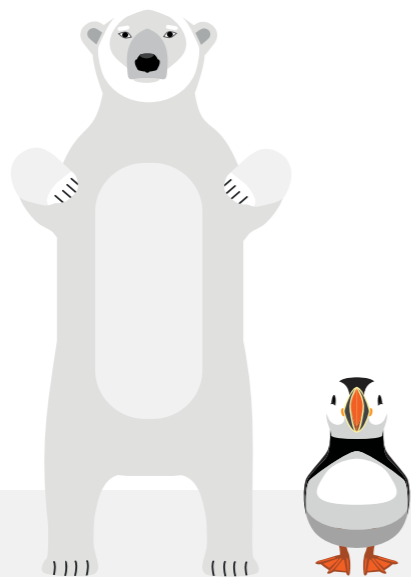
I juridisk avdeling jobber et team på tre jurister med spørsmålene som knytter seg til EØS-avtalen og alkohollovvingen som regulerer Vinmonopolets rammebetingelser. Disse har forvaltnings- og forretningsjuridisk kompetanse som er skreddersydd for å forvalte og håndtere Vinmonopolets interesser og utfordringer. Sentralt i vårt arbeid er å identifisere Vinmonopolets muligheter innenfor det handlingsrommet vi er gitt. Vi vil i 2017 fortsette å utfordre oss selv på tolkning og utvikling av Vinmonopolets rammebetingelser.

Vinmonopolets innkjøpsbeslutninger for alkoholholdige drikkevarer kan prøves rettslig i Klagenemda. I 2017 ble ni saker behandlet i Klagenemda, hvorav samtlige som hittil er ferdig behandlet har gitt Vinmonopolet medhold.

Leiekontraktene for Vinmonopolets butikklokaler er et betydelig arbeidsområde for avdelingen. Det legges ned mye arbeid i forhandlinger som skal sikre at butikklokalene oppfyller driftsmessige krav til de beste leieprisene markedet kan tilby.

Vinmonopolet er som en landsdekkende butikkjede også en stor innkjøper av driftsmidler og tjenester. Vi legger vekt på

at våre innkjøpsprosesser skal sikre høy forretningsetisk standard i saksbehandlingen og likebehandling mellom våre leverandører. I 2016 startet vi et prosjekt for å se på forbedringer og kostnadsbesparelser i innkjøpsprosessen. Målet er å sikre en mer helhetlig innkjøpsprosess med bedre behovsvurderinger og tettere oppfølging av leverandører og avtaler. Dette vil resultere i en ny anskaffelsesstrategi. Vi vil også vurdere om Vinmonopolet skal fortsette å følge regelverket for offentlige anskaffelser.

Nordpolet

Nordpolet AS er et heleiet datterselskap av Vinmonopolet, og selger alkoholholdig drikk i Longyearbyen på Svalbard. Alkoholsalget på Svalbard er avgiftsfritt og er kvoteregulert. Resultat for 2016 er i overkant av NOK 5,3 mill. kroner. Selskapets årlige overskudd tilbakeføres til Longyearbyen lokalstyre som disponerer midlene til velferdsformål på Svalbard.

LARS SOGN
Direktør Juridisk avdeling

BESTE LEDERTIPS
Stol på dine medarbeidere.

ANTALL PERSONER I MIN AVDELING
25

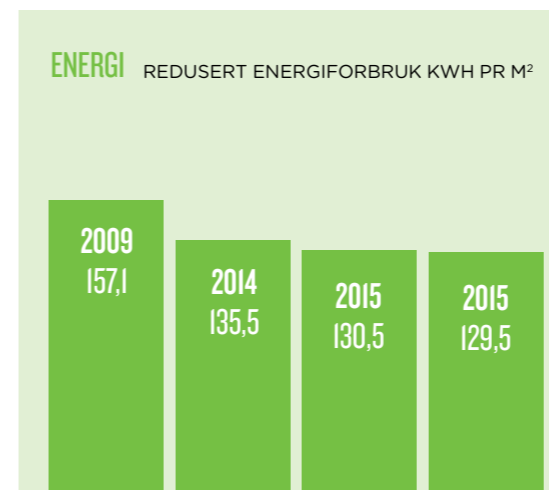
HØYDEPUNKT I 2016
Isfiske i strålende maivær på Altevatnet i Troms

Norges ledende faghandel på miljø

Vinmonopolets mål er å være Norges ledende faghandel på miljø. Ved utgangen av 2016 var 307 av Vinmonopolets butikker miljøfyrtårnsertifiserte, og dermed er vi den butikkjeden med flest miljøfyrtårn i Norge. I 2016 fortsatte arbeidet med å innføre rutiner for energi- og avfallsoppfølging. Det ga resultater, og Vinmonopolet er nå nær målet som er satt for bruk av energi på 125 kWh per kvadratmeter. Riktig avfallshåndtering bidro også til at vi reduserte avfallskostnadene for virksomheten merkbar. I 2017 vil vi begynne med løpende miljøoppfølging ved hjelp av et digitalt miljørapporteringssystem. Det vil gjøre det betydelig enklere å følge opp miljømålene vi har satt oss.

En studie for å kartlegge Vinmonopolets totale miljøbelastning ble ferdig ved årsskiftet. Studien ble startet i 2015, i samarbeid med de øvrige nordiske monopolene, og avdekket bedriftens totale miljø-fotavtrykk. Studien har også avdekket et behov for mer miljøsmarte emballasje, og sammen med de andre monopolene vil vi påvirke våre leverandører til å endre til mer miljøsmarte forpakninger på sine produkter. Studien vil også hjelpe oss i arbeidet med å stille andre miljøkrav i årene fremover. Vi vil dessuten komme miljøbevisste kunder i møte ved å hyllemerke produkter med «miljøsmarte emballasje» i løpet av 2017.

Salget av gjenbruksnett økte med 80 prosent i 2016. Å stimulere til økt bruk av bærenett og gjenbruk av plastposer blir en viktig del av miljøstrategien også i 2017.

Nordisk CSR-samarbeid

Vinmonopolet jobber aktivt for å påvirke vinprodusenter og druebønder over hele verden til å være bevisste på arbeidsforhold, menneskerettigheter, antikorrupsjon og miljø. For å bedre vår påvirkningsevne har vi etablert et samarbeid med de andre nordiske alkoholmonopolene. Vi forholder oss til et felles etisk regelverk som bygger på internasjonale ILO-konvensjoner og FNs Global Compact. I tillegg er vi medlem av CSR-organisasjonen Business Social Compliance Initiative (BSCI). I 2016 har vi gjennomført revisjoner hos to produsenter, én i Sør-Afrika og én i Argentina. Dersom vi avdekker brudd på vårt etiske regelverk, avslutter vi ikke umiddelbart samarbeidet med den aktuelle produsenten. I stedet ønsker vi å bruke vår markedsposisjon til å bidra positivt til at arbeidsforholdene bedres.

På tampen av 2016 startet vi et arbeid for å se nærmere på

forholdene i Sør-Afrika etter at NRK Brennpunkt sendte en dokumentar som viste uakseptable arbeidsforhold hos sør-afrikanske vinprodusenter. Vi startet umiddelbart med faktainnhenting med påfølgende formidling av åtte konkrete krav til alle produsenter i Sør-Afrika som leverer varer til Vinmonopolet. I tett samarbeid med Systembolaget og den norske importøren vil det i 2017 gjennomføres omfattende inspeksjoner hos flere produsenter og gårder i Western Cape med videre oppfølging.

På bakgrunn av en rapport fra Fairfood International om arbeidsforholdene hos sukkerbrudd på vårt etiske regelverk, avslutter vi ikke umiddelbart samarbeidet med den aktuelle produsenten. I stedet ønsker vi å bruke vår markedsposisjon til å bidra positivt til at arbeidsforholdene bedres. På tampen av 2016 startet vi et arbeid for å se nærmere på

JAN-OLAV STYRVOLD
Økonomidirektør

RØDT ELLER HVITT?
80 % 20 %

FAVORITTLAND
FR

NYTER HELST
FLY

BESTE LEDERTIPS
Ikke forstyr de som vet hva de holder på med.

ANTALL PERSONER I MIN AVDELING
48

HØYDEPUNKT I 2016
Kongsberg Jazzfestival ble Norges største for andre år på rad.

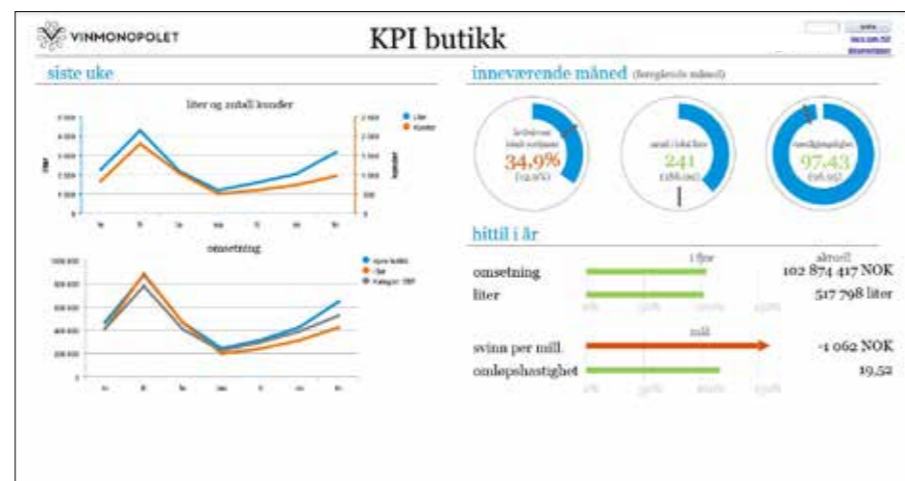
ØKONOMI

Bedre økonomistyring med færre ressurser

Betydelig forbedring av rutiner og prosesser de siste årene har gitt synlige resultater for Vinmonopolets økonomiavdeling. For ti år siden påpekte eksterne revisor mangler i kontroll- og rapporteringsrutinene. I 2016 konkluderte samme revisor med at Vinmonopolets rapportering holder høy kvalitet.

Årsaken til forbedringene, ligger i et bevisst arbeid med å bygge kompetanse, automatisere prosesser og etablere effektive rutiner. Samtidig er arbeidet betydelig effektivisert. Tidsbruken er halvert

siden 2008, og økonomiavdelingen bruker i dag hverken innleide konsulenter eller vikarer. Innføringen av SAP har gitt oss et helhetlig, integrert økonomisystem med effektiv flyt i hele organisasjonen og gode rutiner. I dag er over 90 prosent av alle Vinmonopolets fakturaer elektroniske. Automatiseringen av prosessene gjør at Vinmonopolets økonomimedarbeidere bruker mindre tid på å håndtere fakturaer og mer tid på analyse og kontroll.

Nytt verktøy for økonomioppfølging

For å skape økt økonomifokus i den enkelte butikk, ble det i 2016 utviklet og introdusert et KPI- og økonomidashboard for å tydeliggjøre butikkens tall og gi bedre grunnlag for beslutninger. Med dashboardet kan den enkelte leder følge resultatene i sin enhet på en enkel måte, sammenligne seg med andre butikker og få et godt overblikk over utviklingen over tid. Implementeringen av dashboardene har vært en suksess.

IT

Kommunikasjonsrådgiver Svein Strand viser hvordan appen bruker telefonkameraet til å lese strekkoder fra flasker eller hyllekanter. Du får med en gang opp all informasjon som pris, sukkerinnhold og lagerbeholdning.

Et godt kjernesystem rustet for fremtiden

Kundene våre etterspør stadig nye digitale tjenester og Vinmonopolets fremtidige suksess avhenger av at vi aktivt utnytter de teknologiske mulighetene. Med den nye netthandelsløsningen som ble lansert i 2016, samt SAP, har vi et godt kjernesys-

tem med en robust og moderne teknologi i bunn. Fundamentet er på plass slik at vi kan fortsette utviklingen av effektiv logistikk og kundedialog i alle kanaler. Dette skal sikre Vinmonopolets posisjon som digital markedsleder innen varehandel.

Vinmonopolet har de siste årene hatt betydelig fokus på å modernisere våre forretningssystemer. En viktig prioritering i 2017-2018 er modernisering av IT-arkitekturen og nye samhandlingsløsninger for økt samarbeid.

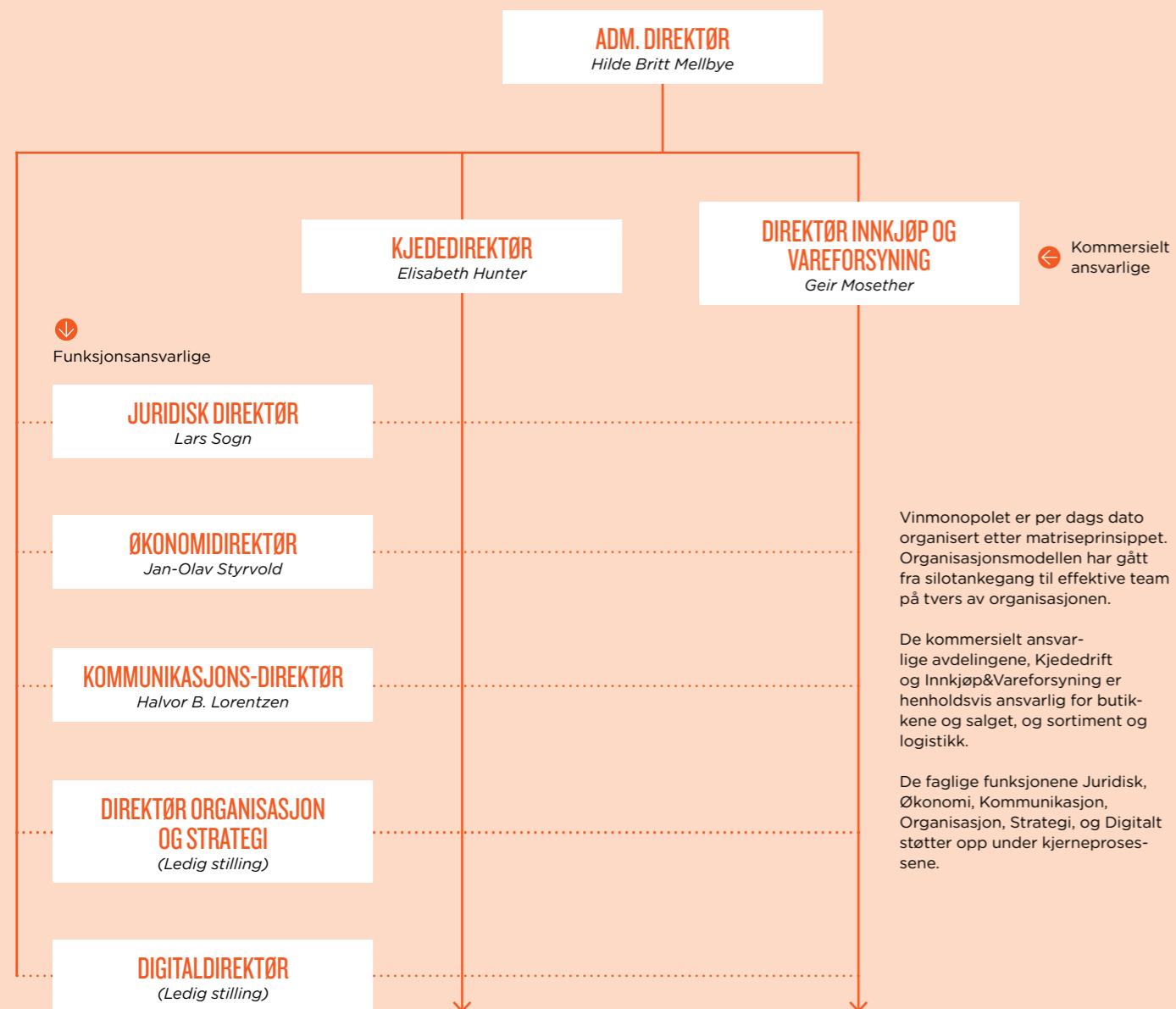
Enklere og smartere butikkverktøy

Håndterminaler er et stadig viktigere hjelpemiddel for butikkene. I løpet av 2017-18 vil dagens løsning oppgraderes med enda bedre brukervennlighet og flere funksjoner. Håndterminalene vil få utvidet nytteverdi i kundemøte ved at Vinmonopolets app blir tilgjengelig. Våre ansatte vil etter hvert også kunne benytte smarttelefoner som hjelpemiddel i kundebehandling og lagerstyring.

ILLUSTRASJON: BEN MOUNSEY

ORGANISASJONEN

LEDERGRUPPEN

DIREKTØR JURIDISK AVDELING
Lars Sogn

Født: 1953
Tidligere stillinger: Markedsdirektør Vinmonopolet, advokat Vinmonopolet, dommerfullmektig Ringerike sorenskriverembete, arbeidet i advokatfirma, Husbanken og Handelsdepartementet.
Utdannelse: Cand. jur. Universitetet i Oslo

KOMMUNIKASJONS-DIREKTØR
Halvor Bing Lorentzen

Født: 1968
Tidligere stillinger: Informasjonssjef, fagsjef i varefaglig rådgivningsgruppe og informasjonsrådgiver i Vinmonopolet.
Utdannelse: Cand. Polit. fra UiO
Andre verv: Styremedlem i brannstyret i Nedre Romerike brann- og redningsvesen.

KJEDEDIREKTØR
Elisabeth Hunter

Født: 1968
Tidligere stillinger: Adm.dir Boots Norge AS, Markedsdirektør Boots Norge AS, produktsjef Nycomed Pharma
Utdannelse: Siviløkonom, BA(Hons) fra Strathclyde University (Glasgow, Skottland)
Andre verv: Styremedlem UMOE Restaurant Group, styremedlem Enklere Liv.

DIREKTØR INNKJØP OG VAREFORSYNING
Geir Mosether

Født: 1967
Tidligere stillinger: Direktør supply chain Nille AS, logistikksjef Europris ASA, logistikksjef Interpress Norge, ulike lederroller i Narvesen ASA Distribusjon, tømrer Rinsaker Allmenning, fabrikkarbeider Moelven Bolig AS
Utdannelse: Ex phil UIO, økonomifag Høgskolen i Oslo, tømrer
Andre verv: Styremedlem Elektroimportøren Holding AS - Herkules Capital Consumer Industry group

ØKONOMIDIREKTØR
Jan-Olav Styrvold

Født: 1953
Tidligere stillinger: Bedriftsrådgiver Fornebu Consulting AS, Vice president EMEA SAS Institute GmbH, adm. dir. SAS Insitute AS, avd. leder NLVIT, vit ass Universitet i Oslo
Utdannelse: Cand agric UMB
Andre verv: Styremedlem Digital Insight, styreleder Kongsberg Jazzfestival og Kongsberg Jazzscener

ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Hilde Britt Skarbøvik Mellbye begynte i stillingen som administrerende direktør i Vinmonopolet 1. november 2016.

Født: 1961
Tidligere stillinger: Konsernsjef i Norlandia Care Group. Senior Vice-President i HÅG/Scandinavian Business Seating. AD i Reklamebyråforeningen og See Design. Avdelingssjef i JBR/McCann. Marketingsjef i Ringnes og Masterfoods.
Utdannelse: Siviløkonom, Norges Handelshøyskole
Verv: Styreleder i Plantasjen as, styremedlem i Abilia AB og Health Tech as.

Vinmonopolet er samfunnets viktigste virkemiddel for å sikre ansvarlig salg av alkohol. Selskapet har enerett til salg av brennevin, vin og sterkøl til forbruker, og er et heleid statlig aksjeselskap underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Gjennom ansvarlig salg og begrenset, men likeverdig tilgjengelighet, bidrar Vinmonopolet til at alkoholkonsumet i Norge er lavere enn det ellers ville vært.

REGNSKAP

Etter styrets oppfatning gir den økonomiske rapporteringen et sannferdig bilde av resultatet for 2016 og selskapets finansielle situasjon den 31.12.16.

Vinmonopolets omsetning (eks. mva.) var

13 258,4 millioner kroner, hvorav 7 008,9 millioner kroner er alkoholavgift. Dette er en omsetningsøkning på 465,6 millioner kroner fra 2015. Driftsresultatet ble på 179,2 millioner kroner, en økning på 39,7 millioner kroner fra 2015. Økt driftsresultat skyldes i hovedsak økt omsetning.

Resultatet før skatt ble 199,4 millioner kroner, som er 38 millioner kroner høyere enn i 2015. Stortinget har fastsatt at 50 prosent av overskuddet etter skatt skal tilfalle staten. Dette utgjør 74,8 millioner kroner. Årets resultat etter skatt, fratrukket statens overskuddsandel, utgjør 74,8 millioner kroner og foreslås overført til annen egenkapital. I henhold til Lov om Aktieselskapet Vinmonopolet (Vinmonopolloven) utbetales også et aksjeutbytte til eierne med

GJENNOM ANSVARLIG SALG OG BEGRENSET, MEN LIKEVERDIG TILGJENGELIGHET, BIDRAR VINMONOPOLET TIL AT ALKOHOLKONSUMET I NORGE ER LAVERE ENN DET ELLERS VILLE VÆRT.

ANDELEN KVINNER I VINMONOPOLET ER 76 PROSENT OG MENN 24 PROSENT.

Likestilling	2015		2016	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
%				
Deltid	76	24	76	24
Butikksjefer	55	45	56	44
Andre ledere Kjedekontor m/personalansvar	37	66	45	55
Ledergruppe	29	71	43	57
Styret	44	56	44	56
Totalt i Vinmonopolet	68	32	67	33

2 500 kroner.

Kontantstrømmene fra operasjonelle aktiviteter var 175,7 millioner kroner. 74,9 millioner kroner ble benyttet til investeringsaktiviteter. Forskjellen mellom driftsresultat og kontantstrøm er i all hovedsak endring i arbeidskapital og pensjon.

Vinmonopolets likvide midler er hovedsakelig plassert i en konsernkontoordning med flytende rente, men det er en risiko for endringer i rentenivået på innskuddene. Grunnet lav ekstern gjeld er renterisikoen på innlån minimal. I tillegg er vel 320 millioner kroner plassert i obligasjoner og sertifikater innenfor stats-, kommune- og finanssektoren. Renterisikoen anses for liten.

Vinmonopolet er ikke eksponert for

valutarisiko, da hele omsetningen er i norske kroner.

ARBEIDSMILJØ

1 812 ansatte arbeidet i Vinmonopolet ved utgangen av 2016, og utførte 1 152 årsverk.

Administrerende direktør Kai G. Henriksen gikk bort i mai 2016. Kai G. Henriksen var en sann ambassadør for Vinmonopolet som vi skylder stor takknemlighet. Fra 7. april var Lars K. Sogn konstituert som administrerende direktør. Hilde Britt Mellbye ble tilsatt som ny administrerende direktør i juni og tiltrådte 1. november 2016.

Sykefraværet var 8,1 prosent i 2016. Dette er på samme nivå som i 2015. Styret og administrasjonen har hatt stor oppmerk-

somhet på sykefraværet i året som har gått. Det jobbes systematisk for at ledere skal bli bedre på oppfølging av sykemeldte ved å ha tettere dialog med den sykemeldte, ha gode oppfølgingsplaner samt medvirke i dialogmøter med NAV og lege.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Andelen kvinner i Vinmonopolet er 76 prosent og menn 24 prosent.

PERSONER MED NEDSATT FUNKSJONSEVNE

Vinmonopolet vil legge til rette for at ansatte som gjennom et langt arbeidsliv har fått slitasjeskader, kan fortsette i jobben. Det er imidlertid utfordringer i små butikker der det ikke er så enkelt å tilrettelegge i like stor grad som i en større butikk. Det vil også kunne være mer sårbarhet og belastning på de øvrige ansatte i små butikker når det skal tilrettelegges over lengre tid.

MINORITETER

Bedriften jobber sammen med IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) for å tilrettelegge rekruttering av innvandrere, og arbeid med mangfold i alle typer stillinger.

YRKESAKTIVITET ETTER 50 ÅR

Det jobbes aktivt for å beholde arbeidstakere, og arbeidsoppgaver tilrettelegges så langt det er mulig for å sikre at arbeidstakere står i jobb. I tillegg oppfordres alle aldersgrupper

Antall ansatte	2015	2016
Antall ansatte, totalt	1 857	1 812
Antall ansatte butikk	1 689	1 648
Antall ansatte kjedekontoret	168	164
Antall årsverk	1 152,45	1 152,37
Endring i årsverk fra året før	-3,75	-0,08
Heltid	644	666
Deltid	1 213	1 146

Sykefravær	2015	2016
Totalt sykefravær	8,06 %	8,10 %
Korttidsfravær (inntil 16 dager)	2,67 %	2,52 %
Langtidsfravær (over 16 dager)	5,39 %	5,59 %

VINMONOPOLETS STYRE

Styreleder
Hill-Marta Solberg
Fylkesmann i Nordland

Født: 1951
Utdannelse: Lærer, norsk og historie grunnfag.
Tillitsverv: Statsråd Sosial og Helsedepartementet i to perioder, parlamentarisk leder (Ap) i to perioder, stortingsrepresentant for Nordland 1993-2009, nestleder i Arbeiderpartiet 1992-2007, og ordfører i Sortland 1988-93.

Styremedlem
Sverre Helno
Konsernsjef Oslo

Født: 1962
Utdannelse: Siviløkonom fra Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt (BI)
Tillitsverv: Member of Advisory Board Tryg forsikring.

Styrets nestleder
Ellen Seip
Tidligere departementsråd. Har særlig arbeidet med arbeids- og velferdspolitik, rusmiddelpolitikk og reformer i forvaltningen.

Født: 1949
Utdannelse: Hovedfag i sosiologi fra UiO.

Ansattes representant i styret
Svend Bang Pedersen
(Akademikerne Vinmonopolet)
Butikksjef Vinmonopolet Tromsø, Langnes

Født: 1954
Utdannelse: Maskinreparatør og administrasjon og ledelse desentralisert UNIT.
Tillitsverv: Leder av Akademikerforbundet i Vinmonopolet. Har arbeidet i bedriften siden 1978.

Styremedlem
Liv Kari Eskeland
Prosjektleder UNITECH

Født: 1965
Utdannelse: Sivilarkitekt
Tillitsverv: Styremedlem i Språkrådet, Styreleder KLP, styremedlem Helse Fonna, nestleder Salmon group, styremedlem Bremnes seashore m.fl (styremedlem Nasjonale Kulturskuleråd, Friluftsrådet, LNK, Litteraturselskapet Samlaget, Nynorsk kultursentrum). Tidligere ordfører i Stord (2007-2015), Fylkesleiar Hordaland Høgre (2009-2015) stortingskandidat Hordaland Høgre.

Ansattes representant i styret
Helge Storvik
(Funksjonærklubben Vinmonopolet)
Butikksjef Vinmonopolet Sogndal

Født: 1954
Utdannelse: Cand.mag. fra Universitetet i Bergen
Tillitsverv: Hovedtillitsvalgt FKV. Har arbeidet i bedriften siden 1976.

Styremedlem
David Hansen
Salgsleder offentlig sektor, Microsoft Norge

Født: 1978
Utdannelse: Jurist, Universitetet i Oslo
Tillitsverv: Styremedlem i Norsk Tipping AS, Kirkens Nødhjelp og Stiftelsen T11.

Ansattes representant i styret
Turid Sundsetvik
(Funksjonærklubben Vinmonopolet)
Butikksjef Vinmonopolet Trondheim, Bankkvartalet

Født: 1955
Utdannelse: Handelskole, BI - markedsføring.
Tillitsverv: Sekretær Funksjonærforeningen i Vinmonopolet.

Styremedlem
Per Arne Olsen
Fylkesmann, Vestfold

Født: 1961
Utdannelse: Tønsberg handelsgymnas
Tidligere verv: : 2. nestleder FrP 2009-2013, Ordfører Tønsberg kommunestyre 2003 - 2009, medlem Styret for Kommunenes Sentralforbund 2008-2009, medlem FrPs programkomité 2008-2009, og 2. nestformann FrP 2005-2009.

DET YTRE MILJØ

Med 307 miljøfyrtårnsertifiserte butikker ved utgangen av 2016, er Vinmonopolet fortsatt den butikkjeden med flest miljøsertifiserte butikker i Norge.

å søke stillinger i bedriften ved nyrekrutteringer.

DET YTRE MILJØ

Med 307 miljøfyrtårnsertifiserte butikker ved utgangen av 2016, er Vinmonopolet fortsatt den butikkjeden med flest miljøsertifiserte butikker i Norge. I 2017 går vi over fra årlig miljørapportering til løpende miljøoppfølging ved hjelp av digitalt miljøoppfølgingssystem. En studie for å kartlegge den totale miljøbelastningen i verdikjeden ble ferdig ved årsskiftet. Resultatene ga et økt fokus på miljøsmart emballasje. Vinmonopolet har derfor startet med å kartlegge vekten av produktemballasjen. Dette er viktig informasjon når de nordiske alkoholmonopolene samlet vil forsøke å påvirke sine leverandører til å endre til mest mulig miljøsmart emballasje. I løpet av 2017 vil hyllemerking av produkter med miljøsmart emballasje komme i Vinmonopolets butikker for å legge til rette for miljøbevisste kunder.

SAMFUNNSANSVAR

Vinmonopolet har sammen med de andre nordiske alkoholmonopolene i Sverige, Finland, Island og Færøyene satt seg store og ambisiøse mål innen samfunnsansvar. Det er satt felles etiske krav til våre leverandører samt hvordan disse følges opp. Vinmonopolet er sammen med de andre nordiske monopolene medlem av organisasjonen BSCI, og følger opp leverandørene på en ensartet måte. I 2016 er det gjennomført pilot med revisjon hos to produsenter, én i Sør-Afrika og én i Argentina. Etter en TV-dokumentar om dårlige arbeidsforhold i Sør-Afrika er det igangsatt et Prosjekt Sør-Afrika med åtte konkrete krav til alle produsenter som følges opp med revisjo-

ner. Vi starter oppfølging av rom-produsenter i 2017 på bakgrunn av rapport fra Fairfood International om arbeidsforholdene hos sukkerrørsprodusenter i Nicaragua og Guatemala.

MARKEDSRISIKO

Vinmonopolets markedsandel og salgsutvikling påvirkes av ytre faktorer som for eksempel grensehandel og taxfreekjøp. En økende alkoholavgift i Norge øker prisdifferansen både mot Systembolaget og taxfree og gir økt salg i de kanalene. Dette påvirker imidlertid lite sett mot totalomsetningen. Markedsrisikoen ansees for å være liten med mindre politiske beslutninger fundamentalt endrer forutsetningene.

FORTSATT DRIFT

Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn for årsregnskapet.

FREMTIDSUTSIKTER

For å være attraktive for kundene, følger Vinmonopolet pågående og nye forbrukertrender nøye. Disse trendene tas med inn i arbeidet med utvikling av produktutvalg og tilpasning av butikkformater. Det løpende arbeidet med å effektivisere arbeidet frigjør tid til god ivaretagelse av det alkoholpolitiske oppdraget og en kundebehandling som er på topp i Norge. Dette har ført til Vinmonopolets sterke støtte både hos befolkningen generelt, politikere og leverandørbransjen, en støtte som sammen med en sunn økonomi gir god sikkerhet for fremtiden.

Styret vil takke Vinmonopolets medarbeidere for den gode innsatsen i året som har gått, og for å ha bidratt til å styrke Vinmonopolets posisjon.

Oslo, 4. april 2017

Resultat

Tall i millioner kroner	Note	2016	2015
DRIFTSINNEKTER			
Salgsinntekter	2	13 258,4	12 792,8
Andre inntekter		11,0	12,9
SUM DRIFTSINTEKTER		13 269,4	12 805,7
DRIFTSKOSTNADER			
Vareforbruk	3	11 581,2	11 163,0
Lønn og andre personalkostnader	4,19	1 023,6	1 020,9
Av- og nedskrivninger på varige dr.midler	13	66,8	74,8
Andre driftskostnader	5	418,6	407,5
SUM DRIFTSKOSTNADER		13 090,2	12 666,2
DRIFTSRESULTAT		179,2	139,5
FINANS			
Finansinntekter	6,8	20,5	22,2
Finanskostnader	6	0,3	0,3
SUM FINANSRESULTAT		20,2	21,9
RESULTAT FØR SKATT		199,4	161,4
Skattekostnad	14	49,8	44,4
ÅRETS RESULTAT		149,6	117,0
AVSATT TIL			
Til overskuddsandel og utbytte	15	74,8	58,5
Til annen egenkapital	18	74,8	58,5
SUM		149,6	117,0

Balanse

Tall i millioner kroner	Note	2016	2015
EIENDELER			
Lisenser og programvare	13	58,3	56,5
Utsatt skattefordel	14	182,4	274,5
Varige driftsmidler	13	259,2	267,8
Obligasjoner og aksjer	12	1,2	1,2
ANLEGGSMIDLER		501,1	600,0
Varebeholdning	9	925,4	858,6
Kundefordringer	10	20,9	22,1
Andre kortsiktige fordringer	11	22,2	21,5
Finansielle plasseringer	8	406,2	396,8
Konter, bankinnskudd	7	1 915,8	1 824,4
OMLØPSMIDLER		3 290,5	3 123,4
SUM EIENDELER		3 791,6	3 723,4
GJELD OG EGENKAPITAL			
Innskutt kapital			
Aksjekapital	17,18	0,1	0,1
Opptjent kapital			
Annen egenkapital	18	828,6	552,6
EGENKAPITAL		828,6	552,7
Pensjonsforpliktelser	19	792,1	1 122,2
LANGSIKTIG GJELD		792,1	1 122,2
Leverandørgjeld		1 786,7	1 667,8
Betalbar skatt	14	35,5	48,8
Skyldig offentlige avgifter		108,0	115,7
Overskuddsandel og utbytte	15	74,8	58,5
Annen kortsiktig gjeld	16	165,8	157,8
KORTSIKTIG GJELD		2 170,8	2 048,6
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		3 791,5	3 723,4

Oslo, 4. april 2017

Hill Marta Solberg
Styreleder

Ellen Seip
Nestleder

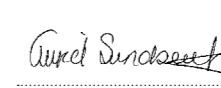

Liv Kari Eskeland

David Hansen

Per Arne Lodding Olsen

Sverre Helno

Helge Storvik

Turid Sundseth

Svend Bang Pedersen

Hilde Britt Mellbye

Kontantstrømoppstilling

Tall i millioner kroner	Note	2016	2015
LIKVIDER TILFØRT FRA VIRKSOMHETEN			
Tilført fra årets virksomhet *)		122,8	87,1
Endring leverandører		118,9	140,7
Endring i lager, debitorer		-65,6	-46,6
Endring andre kortsiktige poster		-0,4	-4,3
NETTO LIKVIDITETSEMDRING FRA VIRKSOMHETEN		175,7	176,9
LIKVIDER BRUKT PÅ INVESTERINGER			
Investeringer i varige driftsmidler	13	-74,9	-86,2
Salg av varige driftsmidler		-	-
NETTO LIKVIDITETSEMDRING FRA INVESTERINGER		-74,9	-86,2
LIKVIDER FRA FINANSIERING			
Endring andre langsiktige fordringer	12	-	-
NETTO LIKVIDITETSEMDRING FRA FINANSIERING		-	-
Netto endring i likvider gjennom året			
Likvider 1.1		100,8	90,7
LIKVIDER 31.12		2 221,2	2 130,5
Spesifikasjon likvider 31.12			
Kontanter		77,7	89,6
Bankinnskudd		1 838,1	1 734,8
Finansielle plasseringer		406,2	396,8
SUM LIKVIDER		2 322,0	2 221,2
Resultat før Skatt			
Gevinst ved salg av driftsmidler		199,4	161,4
Tap ved avgang driftsmidler	5	-	-0,9
Ordinære av- og nedskrivninger	13	0,6	5,0
Betalbar skatt (Vinmonopolavgift)	14	66,8	74,8
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger		-48,8	-57,9
Overskuddsandel		-36,8	10,4
*) TILFØRT FRA ÅRETS VIRKSOMHET		-58,5	-105,7
		122,8	87,1

Noter til regnskapet

(alle tall i tusen kroner der ikke annet fremgår)

1.0 SAMMENDRAG AV DE VIKTIGSTE REGNSKAPSPRINSIPPENE

AS Vinmonopolet er underlagt Lov om Aktieselskapet Vinmonopolet og avlegger årsregnskap i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk i Norge.

1.1 DRIFTSINNTEKTER

Salgsinntektene er presentert inklusive alle avgifter med fradrag for merverdiavgift. Inntektsføring finner sted ved levering av varer til kundene.

1.2 KLASSIFISERING OG VURDERING AV BALANSEPOSTER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående.

1.3 VAREBEHOLDNING

Varebeholdningens verdi blir beregnet etter prinsippet om glidende gjennomsnitt og fluktuierer i takt med prisjusteringer på varene.

1.4 KUNDEFORDRINGER OG ANDRE FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

1.5 KORTSIKTIGE INVESTERINGER

Finansielle investeringer klassifiseres som omløpsmidler. Kortsiktige investeringer (obligasjoner og sertifikater) som inngår i en handelsportefølje med henblikk på videre salg, vurderes til markedsverdi. Obligasjoner og sertifikater som holdes til forfall vurderes til kostpris tillagt amortisert over og underkurs.

1.6 VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE RETTIGHETER

Balanseførte driftsmidler omfatter investeringer som gir kapasitetsøkning eller vesentlig kvalitetsbedring. Disse er oppført i balansen til kostpris redusert for ordinære avskrivninger og nedskrivninger. Programvare, enten den er kjøpt eller egenutviklet, er presentert på linjen for lisenser og programvare. Unntaket er operativsystemer ol. som leveres sammen med maskinvare. Behandlingen for øvrig er lik med varige driftsmidler. Investeringer i butikklokaler vurderes samlet i en portefølje ved vurdering av hvorvidt virkelig verdi er lavere enn bokført verdi. Driftsmidler som ikke er i bruk nedskrives til gjenvinnbart beløp.

Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Tap ved salg av anleggsmidler er beregnet som differansen mellom salgssum og bokført verdi, og er presentert netto under øvrige driftskostnader. Gevinst ved salg av anleggsmidler, som er beregnet på tilsvarende måte, er presentert netto under andre inntekter.

1.7 SKATT

Utsatt skatt er beregnet med 24 prosent på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer ved utgangen av regnskapsåret mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Negative midlertidige forskjeller og positive midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres i samme periode er utlignet.

1.8 PENSJONSFORPLIKTELSE

Vinmonopolets ansatte er tilknyttet Statens Pensjonskasse (SPK). Selskapet har dessuten pensjonsordninger vedrørende avtalefestet førtidspensjon (AFP) og lønnsytelser utover 12G. Pensjonsordningen for lønnsytelser utover 12G er finansiert over drift. Pensjonsordningen i SPK er forsikrings-teknisk oppbygd. Ordningen er imidlertid ikke fondsbasert. Utbetalingen av pensjonene er garantert av staten (Pensjonsloven §1). Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelsene skjer etter aktuarielle prinsipper. Det blir simulert en avkastning av fondsmidler tilsvarende langsiktige statsobligasjoner. Avvik i den faktiske utvik-

lingen fra de beregningsmessige forutsetninger vil kunne gi både en over- og underfinansiering av ordningen. Ved overgangen til forsikringsteknisk oppbygging i 1995 var pensjonsordningen i balanse, idet fondsmidler ble satt til beregnet pensjonsforpliktelse på dette tidspunktet.

Vinmonopolet følger Norsk Regnskapsstandard 6A som gir regnskapspliktige mulighet til å anvende rammeverket i International Accounting Standard 19(IFRS). Årets beregnede kostnad føres over resultatregnskapet som lønn og andre personalkostnader. Nåverdien av pensjonsforpliktelsen er etter fradrag for beregnede pensjonsmidler klassifisert som langsiktig gjeld i balansen. Estimater endringer føres løpende direkte mot egenkapitalen.

I 1997 ble det forhandlet frem avtalefestet førtidspensjon (AFP). Ordningen innebærer at ansatte kan gå av med pensjon ved fylte 62 år eller senere. Ved fylte 67 år går arbeidstaker over på normal pensjon. Det betales ordinær premie til AFP i perioden. Den ordinære pensjonsforpliktelsen fra fylte 67 år kostnadsføres i perioden fram til antatt tidspunkt for førtidspensjonering (AFP). Ved beregning av AFP-forpliktelsene er det benyttet samme forutsetninger som for de ordinære pensjonsforpliktelsene, samt estimat for uttakstilbøyeligheter.

Selskapets pensjonsforpliktelser, både sikret og usikret, beregnes som den diskonterte verdi av de fremtidige pensjonsytelser som anses påløpt på balansedagen. Det forutsettes at arbeidstakerne opparbeider sine pensjonsrettigheter lineært over den yrkesaktive perioden. Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelse i balansen. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad overfinansieringen kan utnyttes eller tilbakebetales. Netto pensjonsmidler presenteres som andre langsiktige fordringer, mens netto pensjonsforpliktelser presenteres som avsetning for forpliktelser.

Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatendringer) føres direkte mot egenkapitalen.

Periodens netto pensjonskostnad er inkludert i lønn og sosiale kostnader og består av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede pensjons-

forpliktelsen, forventet avkastning av pensjonsmidlene, resultatført virkning av avvik mellom faktisk og forventet avkastning, samt periodisert arbeidsgiveravgift.

Arbeidstakers andel av pensjonspremien er kommet til fradrag i netto pensjonskostnad.

1.9 LEIEAVTALER

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning er forbundet med eierskapet, og ikke med leieavtalen, behandles som en operasjonell leieavtale og leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad i regnskapet.

1.10 KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bank og finansielle plasseringer.

1.11 VALUTA

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden under finansposter.

1.12 TILKNYTTET SELSKAP

Investering i tilknyttet selskap vurderes etter de generelle vurderingsregler (kostmetoden) i selskapsregnskapet.

2. SALGSINNTEKTER

Fordeling hovedvaregrupper (tall i millioner)	2016	2015
Svakvin	8 385	8 050
Sterkvin	102	111
Brennevin	4 389	4 292
Øl	289	259
Alkoholritt	31	24
Andre salgsvare	62	57
Sum	13 258	12 793

Alkoholavgifter utgjør 7 008,9 millioner kroner av salgsinntekter og varekostnader (6 781,4 millioner kroner i 2015).

3. VAREFORBRUK

Vareforbruket i resultatregnskapet er fastsatt til verdien av varekjøp justert for beholdningsendringer i henhold til vareopptellinger. Verdien av varebeholdningen justeres kontinuerlig som en konsekvens av at Vinmonopolet benytter glidende gjennomsnittspris, jamfør note 1.3. Alkoholavgifter inngår i vareforbruket.

4. LØNNSKOSTNADER, ANTALL ANSATTE OG GODTGJØRELSER

1 000 kroner	2016	2015
Lønn	778 802	751 864
Arbeidsgiveravgift	98 141	97 391
Pensjonskostnader inkl. arb.giv.avg.	119 647	134 040
Innleid arbeidskraft	3 146	5 241
Andre godtgjørelser	5 444	2 653
Annen personalkostnader	18 393	29 698
Sum	1 023 574	1 020 886

PERSONALE

Antall fast ansatte pr. 31.12.	1812
Herav: Heltidsansatte	666
Deltidsansatte	1146
Antall årsverk er 1152 (1152 for 2015)	
Lønnsjustering i 2016 var 2,4 prosent.	

Per 31. desember 2016 besto Vinmonopolets ledergruppe av Hilde Britt Mellbye (adm.dir), Lars Sogn, Siv Tophøj, Halvor Bing Lorentzen, Jan-Olav Styrvold, Elisabeth Hunter og Geir Mosether. Samlet godtgjørelse for ledergruppen i 2016 var 12,7 mill. kroner og 13,7 mill. kroner i 2015.

LØNN OG YTELSER TIL LEDENDE ANSATTE

Godtgjørelser ledergruppen 2016

1000 kroner	Lønn	Pensjonskostnad	Andre godtgjørelser	Sum
Kai G. Henriksen**	1 371	72	79	1 522
Hilde Britt Mellbye*	383	38	31	452
Siv Tophøj	1 296	316	159	1 771
Elisabeth Hunter	1 616	204	159	1 979
Jan-Olav Styrvold	1 372	200	159	1 731
Lars Sogn	1 796	297	151	2 244
Halvor Bing Lorentzen	1 005	181	160	1 346
Geir Mosether	1 338	199	158	1 695

* Hilde Britt Mellbye begynte 1. november 2016

** Lønn og godtgjørelse til Kai Henriksen ble utbetalt til og med juni 2016

Godtgjørelser ledergruppen 2015

1000 kroner	Lønn	Pensjonskostnad	Andre godtgjørelser	Sum
Kai G. Henriksen	2 300	837	177	3 314
Siv Tophøj	1 261	312	119	1 692
Elisabeth Hunter	1 670	201	112	1 983
Jan-Olav Styrvold	1 333	198	116	1 647
Lars Sogn	1 834	295	116	2 245
Halvor Bing Lorentzen	978	178	118	1 274
Geir Mosether	1 279	197	116	1 592

Samlet utbetalt styrehonorar i 2016 er kr 1 285.000,-, herav kr 240 000,- til styrets leder. For 2015 var det utbetalt styrehonorar på kr 1 358 000,-, herav kr 240 000,- til styrets leder. Samlet honorar til bedriftsforamlingen og kontrollkomite i 2016 var kr 69 014 (i 2015 kr 71 850,-).

Administrerende direktør Hilde Britt Mellbye har en 12 mnd etterlønsavtale.

Revisjonshonorarer

1 000 kroner	2016	2015
Lovpålagte revisjoner (inkl. teknisk bistand med årsregnskapet)	788	710
Andre attestasjonstjenester	-	69
Skatterådgivning (inkl. teknisk bistand med ligningspapirer)	35	33
Annen bistand	31	43
Sum	854	855

Alle tall oppgitt i oversikten over er eksklusive merverdiavgift.

5. ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Andre driftskostnader inkluderer følgende kostnader:

1 000 kroner	2016	2015
Møter og kurs ansatte	18 417	18 770
Frakt og transport	6 478	6 600
Energi	11 665	10 819
Kostnader lokaler	189 172	184 760
Inventar og driftsmaterialer	43 064	18 588
Vedlikehold- og servicekostnader	16 175	35 530
Eksterne tjenester	38 022	38 679
Kontorrekvisita, trykksaker mv.	4 759	4 919
IT, telefon, porto mv.	20 449	16 887
Reisekostnader	11 812	10 999
Informasjons- og emballasjemateriell	14 689	14 737
Forsikringer og bankomkostninger	30 904	31 769
Tap ved avgang anleggsmidler	686	5 034
Andre kostnader	12 311	9 419
Sum	418 603	407 510

6. FINANSPOSTER

Finansposter inneholder følgende inntekter og kostnader:

1 000 kroner	2016	2015
FINANSINNTEKTER		
Renteinntekter bank	12 037	20 071
Renteinntekter annet	29	-
Avkastning obligasjoner og fastrenteavtaler	-	-
Avkastning eksterne plassering	8 443	2 129
Andre finansinntekter	15	22
Sum	20 524	22 222
FINANSKOSTNADER		
Rentekostnader bank	-	-
Andre finanskostnader	331	286
Sum	331	286

7. KONTANTER OG BANKINNSKUDD

Pr 31.12.2016 var 36,4 millioner kroner av selskapets bankinnskudd avsatt til betaling av skattetrekk for ansatte (32,4 millioner kroner i 2015). Bankbeholdningen er plassert på konsernkontosystem i Sparebanken Midt-Norge.

8. FINANSIELLE Plasseringer

Vinmonopolets finansielle plasseringer består av følgende:

1 000 kroner	Kostpris	Markedsverdi	Bokført verdi
Fastrenteinnskudd	74 039	78 450	78 450
Eksterne plassering	289 959	327 735	327 735
Sum	363 998	406 186	406 186

Fastrenteinnskudd og annen eksterne plassering er bokført til markedsverdi.

Eksterne plassering består av et samlet innskudd til forvalter som har investert midlene på vegne av AS Vinmonopolet i særinnskudd, obligasjoner og sertifikat med fast rente innenfor stats-, industri- og finanssektoren. Plasseringen hadde ved utgangen av 2016 en gjennomsnittlig durasjon på 2,36 år, og dersom investeringene realiseres vil dette gi en gjennomsnittlig årlig avkastning på 1,88 prosent. Porteføljens gjennomsnittlige løpetid skal være fra 1 – 5 år. Investeringen har for 2016 gitt en faktisk avkastning på 2,62 prosent p.a.

Investeringene gjennom forvalter (eksterne plassering) inngår i en handelssportefølje med henblikk på videresalg og er vurdert til markedsverdi. DNB har forvaltet våre eksterne plasseringer siden 01.04.15

9. VAREBEHOLDNING

Vinmonopolets varebeholdning fordeles på 315 butikker, samt et eget lager som håndterer utsendelser for fjernhandelskanalen. Verdien av varebeholdningen vises i tabellen under:

1 000 kroner	2016	2015
Varelager i butikk	922 523	854 376
Varelager fjernhandel	4 241	4 504
Total varelagerbeholdning	926 765	858 880
Ukurans	-1 400	-300
Sum	925 365	858 580

10. KUNDEFORDRINGER

Kundefordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap på krav med 300 000 kroner (300 000 kroner i 2015).

I kundefordringer inngår krav mot kredittkortselskap med 5,3 millioner kroner (0,9 millioner kroner i 2015).

11. ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

Andre kortsiktige fordringer er oppført til pålydende og består av:

1 000 kroner	2016	2015
Forskuddsbetalte kostnader	20 739	20 712
Andre kortsiktige fordringer	1 403	827
SUM	22 142	21 539

12. LANGSIKTIGE FORDRINGER OG AKSJER

Langsiktige fordringer og aksjer er oppført til pålydende og består av:

1 000 kroner	2016	2015
Obligasjons- og pantelån	843	843
Aksjer	327	327
SUM	1 170	1 170

13. LISENSER, PROGRAMVARE OG VARIGE DRIFTSMIDLER

1 000 kroner	Lisenser og programvare	EDB-utstyr/kontorutstyr	Transportmidler	Inventar	Forretningsbygg
Anskaffelseskost 01.01	210 896	123 240	1 936	528 672	37 536
Tilgang	22 166	3 682	147	36 043	-
Avgang	-	-81	-156	-9 511	-
Anskaffelseskost 31.12	233 062	126 841	1 927	555 204	37 536
Akkumulert avskrivning 01.01	154 397	99 729	1 791	367 702	24 556
Årets avskrivning	20 413	10 448	23	25 574	549
Avgang	-	-77	-156	-9 219	-
Akkumulert avskrivning 31.12	174 810	110 099	1 658	384 057	25 105
Bokført verdi 01.01.2016	56 500	23 511	146	160 970	12 980
Bokført verdi 31.12.2016	58 253	16 742	269	171 148	12 431

1 000 kroner	Leide lokaler	Tomter	Kunst	Anlegg under utførelse	TOTALT
Anskaffelseskost 01.01	183 421	4 312	1 163	14 186	1105 363
Tilgang	8 926	-	-	3 885	74 850
Avgang	-4 799	-	-	-14 186	-28 733
Anskaffelseskost 31.12	187 548	4 312	1 163	3 885	1151 480
Akkumulert avskrivning 01.01	132 919	-	-	-	781 094
Årets avskrivning	9 801	-	-	-	66 807
Avgang	-4 445	-	-	-	-13 898
Akkumulert avskrivning 31.12	138 275	-	-	-	834 003
Bokført verdi 01.01.2016	50 503	4 312	1 163	14 186	324 270
Bokført verdi 31.12.2016	49 273	4 312	1 163	3 885	317 477

Ordinære avskrivninger beregnes på bakgrunn av økonomisk levetid for driftsmidlene og fordeles lineært etter følgende satser:

Lisenser og programvare	20 %
EDB-utstyr/kontormaskiner	20 - 33,3 %
Transportmidler	20 %
Inventar	15 - 20 %
Forretningsbygg	1,5 - 5 %
Leide lokaler	10 %
Tomter	0 %
Kunst	0 %

Obligasjons- og pantelån er ytet i forbindelse med selskapets leieavtaler. Lånene er rentefrie og bundet inntil kontraktsutløp. Posten aksjer består av Syklus Materialgjenvinning AS med 220.384 kroner (stemme- og eierandel er 22,7 prosent), aksjer i Syklus Glass AS med 6.816 kroner (stemme- og eierandel er 22,7 prosent), samt det heleide datterselskapet Nordpolet AS 100 000 kroner, se note 21 for ytterligere informasjon.

Syklus Materialgjenvinning AS og Syklus Glass AS har begge forretningsadressen Haslevangen 14 i Oslo. Selskapenes foreløpige regnskap for 2016 viser et resultat før skatt på henholdsvis 4,1 millioner kroner (Syklus Materialgjenvinning AS), og 9,6 millioner kroner (Syklus Glass AS). Sum egenkapital viser 51,4 millioner kroner for Syklus Materialgjenvinning AS, og -28,4 millioner kroner for Syklus Glass AS. Det er negativ egenkapital i Syklus Glass AS ved årsskiftet. Dette er en konsekvens av at selskapet er midt i den operasjonelle gjennomføringen av fisjonen. Det er forventet positive resultater fremover i selskapet. Verdien av investeringen er dermed vurdert til å være i behold.

14. SKATT

Beregning av utsatt skatt/utsatt skattefordel og endring i utsatt skatt/utsatt skattefordel

Midlertidig forskjeller som inngår i grunnlaget for utsatt skatt/utsatt skattefordel

1 000 kroner	2016	2015
Varige driftsmidler	23 711	10 671
Fordringer	-300	-300
Varelager	-1 400	-300
Pensjonsforpliktelser	-792 124	-1 122 165
Gevinst og tapskonto	11 719	14 649
Regnskapsmessig avsetning for forpliktelser	-1 000	-
Andre forskjeller	-682	-692
Grunnlag for utsatt skatt/skattefordel i balansen	-760 076	-1 098 137
Utsatt skatt/ skattefordel i regnskapet	-182 418	-274 534

Herav pensjonsforpliktelse direkte mot EK	808 673	1 087 797
Herav utsatt skatt direkte mot EK	194 082	271 949

Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt

Resultat før skattekostnad	199 356	161 430
Permanente forskjeller	1 730	2 119
Grunnlag for årets skattekostnad	201 086	163 548
Endring i forskjeller som inngår i grunnlag for utsatt skatt/skattefordel	-58 937	17 103
Skattepliktig inntekt	142 149	180 651

Fordeling av skattekostnaden

Betalbar skatt (25 % av grunnlag for betalbar skatt i resultatregnskapet (27 % for 2015))	35 537	48 776
Sum betalbar skatt	35 537	48 776
Endring i utsatt skatt/skattefordel	14 734	-4 617
Endring i utsatt skatt/skattefordel som følge av endret skattesats	-486	207
Skattekostnad (25 prosent av grunnlag for årets skattekostnad)	49 785	44 366

Avstemming av årets skattekostnad

Regnskapsmessig resultat for skattekostnad	199 356	161 430
Beregnet skatt 25 %	49 839	43 586
Skattekostnad i resultatregnskapet	49 785	44 366
Differanse	53	-780

Differanse består av følgende:

25% av permanente forskjeller	432	573
Endring i utsatt skatt/utsatt skattefordel som følge av endret skattesats	-486	207
Sum forklart differanse	-53	780

Betalbar skatt i balansen

Betalbar skatt i skattenoten	35 537	48 776
Skattevirkning av konsernbidrag, stiftelse- /emisjonskostnader	-	-
Betalbar skatt i balansen	35 537	48 776

15. OVERSKUDDSANDEL

Det er beregnet 50 prosent overskuddsandel av resultat etter skatt for 2016, dvs den andel av overskuddet som utbetales som utbytte. Stortinget har fastsatt at 50 prosent av overskuddet etter skatt skal tilfalle staten. Overskuddsandelen kommer i tillegg til lovpålagt utbytte på 2 500 kroner i henhold til Vinmonopolloven §4. Sum av utbytte og overskuddsandel er presentert som overskuddsandel i note 18.

16. ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Annen kortsiktig gjeld inkluderer følgende:

1 000 kroner	2016	2015
Lån fra ansatte gjennom eget interessenkontor	-	-
Gavekort	46 172	41 639
Andre påløpte kostnader	-	-
Uopptjent inntekt	3 496	3 854
Skyldig lønn og feriepenger	116 091	112 331
SUM	165 759	157 824

17. AKSJEKAPITAL

Selskapets aksjekapital består av 100 aksjer à 500 kroner. Samtlige aksjer eies av Staten ved Helse- og Omsorgsdepartementet.

18. EGENKAPITAL

Årets endring i egenkapital	Aksjekapital	Annen egenkapital	Estimatavvik pensjoner	Sum
Egenkapital 31.12.2016	50	1 443 249	-614 592	828 706
Årets resultat		149 570	-	149 570
Årets endring estimatavvik		-	201 256	201 256
Overskuddsandel		-74 786	-	-74 786
Egenkapital 31.12.2016	50	1 443 249	-614 592	828 706

19. PENSJONSFORPLIKTELSE

Vinmonopolet har pensjonsordninger som omfatter i alt 2 147 personer (2 166 personer i 2015). Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Vinmonopolets pensjonsordninger er organisert gjennom Statens Pensjonskasse. I tillegg til den kollektive pensjonsordningen har enkelte ledende ansatte en tilleggspensjon som finansieres over selskapets drift. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon. Ved beregning av årets netto pensjonskostnad legges foregående års forutsetninger til grunn. Under vises forutsetningene som er lagt til grunn for å beregne netto. De akturarmessige forutsetninger er basert på vanlige forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografiske forhold.

Forutsetninger	2016	2015
Diskonteringsrate	2,60 %	1,90 %
Lønnsregulering	2,50 %	2,50 %
Pensjonsregulering	1,50 %	1,50 %
Avkastning på pensjonsmidler	2,60 %	1,90 %
G-regulering	2,25 %	2,25 %
Frivillig avgang	3,00 %	3,00 %
Årlig uttakstilbøyelighet - AFP (62-67 år)	15,00 %	15,00 %

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

Periodens netto pensjonskostnad i 1 000 kroner	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	105 957	110 535
Resultatført planendring	-	0
Resultatført estimatavvik	-5 631	31
Rentekostnad av påløpte pensjonsforpliktelser	45 276	47 127
Risikopremie/administrasjon	2 880	2 677
Avkastning av pensjonsmidlene	-28 119	-27 884
Netto pensjonskostnad	120 363	132 487
Arbeidsgiveravgift	13 709	15 214
Netto pensjonskostnad før ansatt trekk	134 072	147 701
Medlemsandel trukket	14 425	13 661
Total netto pensjonskostnad	119 647	134 040

Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler fremkommer slik:

Per 31.12. i 1 000 kroner	2016	2015
Pensjonsforpliktelser brutto - DBO	-2 232 081	-2 417 639
Verdi av pensjonsmidler	1 537 228	1 432 968
Beregnet netto pensjonsforpliktelse	-694 852	-984 671
Arbeidsgiveravgift	-97 272	-137 494
Balanseført netto pensjonsforpliktelse	-792 124	-1 122 165

20. LEIEFORPLIKTELSE

Selskapet har kontraktsfestede leieforpliktelser som medfører følgende utbetalinger de nærmeste årene (tall i tusen):

2020	2019	2018	2017
131 687	137 070	151 879	162 164

Antall leieavtaler som er leie av butikklokaler er 316. Ved leie av butikklokaler er det vanlig å inngå 15 års kontrakter som er delt opp i 3 eller 4 leieperioder.

21. NORDPOLET

AS Vinmonopolet overtok 01.01.1999 driften av Nordpolet AS på Svalbard. Innskutt aksjekapital er 100 000 kroner. Nordpolets overskudd skal tilbakeføres lokalsamfunnet på Svalbard gjennom Longyearbyen Lokalstyre, og konsolideres derfor ikke. Datterselskapet er vurdert til historisk kost i regnskapet til AS Vinmonopolet

Resultat 1 000 kroner	2016	2015
Salgsinntekter	24 211	23 409
Vareforbruk	14 773	13 896
Ordinære avskrivninger		
Andre driftskostnader	4 149	4 020
Driftsresultat	5 289	5 493
Finansposter	67	-71
Årets resultat	5 356	5 422
Disponering av resultat:		
Til Longyearbyen Lokalstyre	5 356	5 422

Balanse per 31.12 i 1 000 kroner	2016	2015
Anleggsmidler	0	0
Omløpsmidler	10 525	10 164
Eiendeler	10 525	10 164
Egenkapital	4 380	4 380
Kortsiktig gjeld	6 145	5 784
Gjeld og egenkapital	10 525	10 164

KONTROLLKOMITÉENS INNSTILLING

Kontrollkomitéen har gjennomgått det avsluttede og reviderte årsoppgjør samt revisjonsberetningen. Styrets forslag til disposisjon av overskuddet kr. 149,6 mill. har Kontrollkomitéen ingen merknader til. Kontrollkomitéen anbefaler at bedriftsforsamlingen gir sin tilslutning til det fremlagte årsoppgjør for 2016.

Oslo, 12. mai 2017
Ole John Østenstad
Anne-Karing Nygaard
Gunn Inger Løvseth

22. NÆRSTÅENDE PARTER

AS Vinmonopolet er et særlovsselskap heleiet av Helse- og omsorgsdepartementet (HOD). HOD og andre virksomheter eiet av HOD er definert som nærstående til AS Vinmonopolet. Det foreligger ingen vesentlige transaksjoner med disse. I tillegg har AS Vinmonopolet vesentlige transaksjoner med de statseide aksjeselskapene Posten Norge AS (underlagt Samferdsdepartementet) og Entra Eiendom AS (underlagt Nærings- og handelsdepartementet) knyttet til henholdsvis distribusjonstjenester og leie av lokaler.

Administrerende direktørs ektefelle Knut Collett Mellbye eier sammen med felles barn Karen og Fredrik Mellbye selskapet Brinkbygg AS (org. nr. 989134302). Brinkbygg AS er deleier i Øst Eiendom Wienerbrødsjæringa 3 AS (org. nr. 994 934 783) og Øst Eiendom Holding II AS (org. nr. 997 078 799) som leier ut butikklokaler til Vinmonopolet.

BEDRIFTSFORSAMLINGENS UTTALELSE

I samsvar med revisjonsberetningen for 2016 og kontrollkomitéens innstilling, anbefaler bedriftsforsamlingen at regnskapet for 2016, slik det fremstår etter styrets vedtak av 4. april 2017, blir fastsatt som selskapets regnskap for 2016. Likeledes anbefaler bedriftsforsamlingen at årsberetningen godkjennes.

Oslo, 12. mai 2017

pwc

Til Det Kongelige Helse- og Omsorgsdepartement

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Aktieselskapet Vinmonopolets årsregnskap som viser et overskudd på kr 149,6 millioner. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømpåstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avsett i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettsviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontaktstøttemengde for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsmateriale tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen, som vi innhentet for datoen for denne revisjonsberetningen, og annen informasjon i årsrapporten, som forventes å bli gjort tilgjengelig for oss etter denne datoen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsmåttede inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi, på bakgrunn av arbeidet vi har utført på øvrig informasjon som vi har innhentet for datoen på revisjonsberetningen, konkluderer med at disse øvrige opplysningene inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å uttale oss om dette. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Dersom vi ved gjennomlesing av annen informasjon i årsrapporten konkluderer med at rapporten inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å kommunisere forholdet til styret.

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo
T: 02306, org.no.: 987 009 743 MVA, www.pwc.no
Statustilsvarende revisorer, medlemmer av Den norske Revisjonsforening og autorisert regnskapsførerselskap

pwc

Revisors beretning - 4. april 2017 - Aktieselskapet Vinmonopolet

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettsviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for å sikre intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utlattede feil, og å øve en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekket vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utlattede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne fortar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsikk i Norge, herunder ISA-ene, utfører vi profesjonelt dømm og utøver profesjonell akseptis sjans som hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og analyser vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utlattede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonsplanlegging for å håndtere slike risikoer, og innbefatter revisjonsplanlegging som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utlattede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonsplanlegging som er hensiktsmessig etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapspostene og tilhørende notisopplysninger utarbeides av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved anleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen beholder opplysningene på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi meddeler vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet rundt datoen for revisjonsberetningen.

pwc

Revisors beretning - 4. april 2017 - Aktieselskapet Vinmonopolet

Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettsviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forklaringen om fortsatt drift og forholdet til avendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisjonskontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsikk i Norge.

Oslo 4. april 2017
PricewaterhouseCoopers AS
Leif Arne Jensen
Leif Arne Jensen
Statustilsvarende revisor

Nøkkeltall

	2016	2015	2014	Omarbeidet 2013	2013
Salg i 1 000 liter					
Svakvin	66 402	65 899	66 773	66 432	66 432
Sterkvin	522	572	597	636	636
Brennevin	11 306	11 191	11 260	11 486	11 486
Øvrige produkt	3 074	2 812	2 516	2 078	2 078
SUM	81 304	80 474	81 146	80 632	80 632

INNTEKTER OG RESULTAT millioner kroner

Brutto salgsinntekter	16 573,0	15 991,0	15 775,4	15 370,5	15 370,5
Driftsinntekter	13 269,4	12 805,7	12 634,2	12 307,3	12 307,3
Driftsresultat	179,2	139,5	252,0	88,6	86,2
Resultat før skatt	199,4	161,4	290,7	123,3	120,9

KAPITAL

Total kapital i millioner kroner	3 791,5	3 723,4	3 610,9	3 291,2	3 320,0
Egenkapital i millioner kroner	828,6	552,7	461,4	556,8	479,0
Egenkapitalandel i prosent	21,9	14,8	12,8	16,9	14,4

LØNNSOMHET i prosent

Bruttomargin 1)	12,7	12,8	13,0	12,7	12,7
Resultatgrad 2)	1,5	1,3	2,3	1,0	1,0
Totalkapitalrentabilitet 3)	5,4	4,4	8,5	3,8	3,8
Egenkapitalrentabilitet 4)	30,9	31,8	57,1	29,7	32,2

LIKVIDITET

Likviditetsgrad i prosent 5)	151,6	152,5	151,9	155,4	155,4
Arbeidskapital i millioner kroner 6)	1 119,7	1 074,8	1 017,6	965,4	965,4

PERSONALE

Antall fast ansatte pr. 31.12.	1812	1857	1825	1 802	1 802
Herav: Heltidsansatte	666	644	657	652	652
Deltidsansatte	1146	1213	1168	1150	1150
Antall årsverk	1152	1152	1156	1139	1139

Antall butikker pr. 31.12.	315	306	297	288	288
----------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

$$^1) \text{ Bruttomargin} = \frac{\text{driftsinntekt} - \text{vareforbruk}}{\text{driftsinntekt}} \times 100$$

$$^2) \text{ Resultatgrad} = \frac{\text{resultat før vinmonopolavgift} + \text{finanskostnader}}{\text{driftsinntekt}} \times 100$$

$$^3) \text{ Totalkapitalrentabilitet} = \frac{\text{resultat før vinmonopolavgift} + \text{finanskostnader}}{\text{gjennomsnitt av totalkapitalen 1.1. og 31.12.}} \times 100$$

$$^4) \text{ Egenkapital-rentabilitet} = \frac{\text{resultat før vinmonopolavgift}}{\text{gjennomsnitt av egenkapital 1.1. og 31.12.}} \times 100$$

$$^5) \text{ Likviditetsgrad} = \frac{\text{omløpsmiddel}}{\text{kortsiktig gjeld}} \times 100$$

$$^6) \text{ Arbeidskapital} = \text{omløpsmiddel} - \text{kortsiktig gjeld}$$

SALGET 2016

Vinmonopolets salg har flatet ut de siste årene, men omsetningen (kr.) økte i fjor fordi folk kjøper noe dyrere produkter enn tidligere. Salget økte med 830.000 liter eller 1 prosent i 2016. Gjennom store deler av året var vekst-takten rundt 0,7 prosent. Temporær salgsnedgang i ukene etter påske- og høstferien kan indikere at mange reiser til utlandet i feriene og i økende grad kjøper varer i utlandet eller på taxfree. Godvær og gunstig plassering av helligdager i mai og begynnelsen av juni ga betydelig salgsvekst i en femukersperiode. Få fridager i julen bremset salgsutviklingen mot slutten av året til tross for at Vinmonopolet hadde åpent på nyttårsaften for første gang. Åpning av ni nye butikker bidrar også til å forklare noe av økningen.

1000 liter	Desember		Endring	
	2015	2016	Liter	Prosent
Svakvin	65 914	66 402	489	0,7%
Brennevin	11 191	11 306	115	1,0%
Øl	2 482	2 641	159	6,4%
Sterkvin	539	519	-20	-3,7%
Alkoholritt	349	436	87	24,9%
Totalsum	80 475	81 304	830	1,0%
Totalsum eks. alkoholritt	80 125	80 868	743	0,9%

Tabell 1. Solgte varemengder 2007 - 2016, hovedvaretype, 1000 liter

År	Totalt	Brennevin ¹	Sterkvin ²	Svakvin ³	Øl ⁴	Alkoholritt ⁵
2007	71 079	12 657	958	56 651	715	98
2008	73 828	12 797	895	59 278	755	102
2009	76 746	12 873	840	62 108	820	104
2010	77 960	12 601	744	63 461	1 015	139
2011	78 395	12 096	673	64 278	1 180	168
2012	79 869	11 852	639	65 708	1 448	223
2013	80 631	11 485	609	66 443	1 815	280
2014	81 160	11 261	569	66 797	2 215	318
2015	80 475	11 191	539	65 914	2 482	349
2016	81 304	11 306	519	66 402	2 641	436

Tabell 2. Solgte mengder brennevin¹ 2012 - 2016, ulike varettyper, 1000 liter

Varetype	2012	2013	2014	2015	2016
Vodka	3 560	3 499	3 446	3 398	3 392
Norge	1 360	1 323	1 244	1 186	1 284
Polen	643	679	626	612	565
Sverige	476	496	458	484	502
England	389	350	399	411	391
Andre land	691	652	718	705	650
Druebrennevin	2 243	2 080	1 917	1 818	1 716
Frankrike	2 195	2 032	1 864	1 767	1 671
Cognac	1 626	1 492	1 368	1 310	1 225
Øvrig fransk	569	540	496	457	446
Andre land	48	48	53	51	45
Whisky	1 301	1 293	1 294	1 315	1 344
Skottland	877	867	864	887	903
Maltwhisky	131	144	146	156	166
Øvrig skotsk	747	723	718	730	736
Irland	190	192	200	205	220
USA	109	111	114	115	128
Canada	120	119	111	99	86
Andre land	4	4	6	8	8
Akevitt	1 240	1 206	1 216	1 241	1 282
Norge	1 143	1 102	1 091	1 116	1 142
Sverige	35	42	58	64	82
Danmark	56	45	44	47	47
Andre land	6	17	24	14	11
Likør	1 236	1 170	1 166	1 173	1 197
Brennevin, annet	806	733	693	680	738
Bitter	621	642	638	654	673
Gin	466	463	475	469	480
Brennevin, nøytralt < 37,5 %	137	160	174	209	240
Rom	153	152	157	155	163
Fruktbrennevin	70	68	67	62	65
Genever	19	18	17	16	16
Totalsum	11 852	11 485	11 261	11 191	11 306

Tabell 3. Solgte mengder sterkvin² 2012 - 2016, ulike varettyper, 1000 liter

Sterkvin	2012	2013	2014	2015	2016
Vermut	350	324	297	271	255
Portvin	131	134	136	143	146
Sherry	110	102	95	87	81
Sterkvin, annen	31	32	26	26	25
Madeira	12	12	12	13	12
Totalsum	634	605	567	539	519

Tabell 4. Solgte mengder svakvin³ etter varetype, land og distrikt, 2012 - 2016, 1000 liter

Land	2012	2013	2014	2015	2016	Land	2012	2013	2014	2015	2016
RØDVIN	43 053	42 591	41 547	41 108	40 573	Sør-Afrika	273	317	395	354	422
Italia	16 265	17 316	17 629	17 496	16 567	Spania	472	474	453	456	409
Veneto	4 415	4 815	4 958	5 020	4 672	Portugal	265	303	343	382	361
Puglia	5 025	4 825	4 192	3 792	3 267	Argentina	480	446	431	361	329
Piemonte	2 516	2 697	2 640	2 840	3 076	USA	176	136	153	243	264
Toscana	1 853	1 987	1 930	1 569	1 351	Andre land	9	9	16	26	29
Abruzzo	1 616	1 464	1 463	1 286	1 014	MUSSERENDE VIN	3 119	3 603	4 127	4 467	4 809
Sicilia	332	280	380	759	853	Italia	1 159	1 534	1 992	2 363	2 533
Andre italienske	509	1 249	2 066	2 230	2 333	Prosecco	185	372	650	1 045	1 265
Spania	5 929	5 489	5 368	5 037	5 358	Veneto	608	801	931	874	827
Valencia	1 887	1 840	1 923	1 941	1 886	Piemonte	312	303	303	293	297
Rioja	1 209	1 245	1 195	1 192	1 186	Andre italienske	54	59	108	151	144
Aragon	105	116	274	400	742	Spania	966	971	983	933	1 063
Catalonia	1 071	805	634	484	557	Frankrike	707	831	890	941	1 008
Castilla y León	456	386	322	164	191	Burgund	255	328	391	399	413
Andre spanske	1 199	1 096	1 021	856	796	Champagne	345	371	380	393	388
Chile	3 812	3 947	3 831	4 021	4 259	Andre franske	106	132	119	149	207
Frankrike	5 319	5 337	4 923	4 376	4 167	Australia	166	181	183	156	138
Languedoc-Roussillon	3 032	2 833	2 488	2 030	1 660	Andre land	122	86	79	73	68
Rhône Sør	1 096	1 229	1 338	1 390	1 505	ROSÉVIN	1 582	1 701	1 979	1 964	2 104
Bordeaux	382	447	337	354	373	Frankrike	501	626	819	848	942
Burgund	272	283	271	243	244	USA	241	306	346	342	356
Andre franske	537	544	490	358	384	Italia	365	289	298	266	345
USA	2 335	2 209	2 326	2 696	2 805	Spania	201	182	222	205	174
Australia	4 272	3 554	3 212	3 004	2 672	Chile	121	175	156	131	135
Portugal	1 920	2 044	1 891	2 262	2 534	Andre land	152	123	138	172	152
Sør-Afrika	1 274	1 158	1 066	982	999	PERLENDE VIN	315	408	486	509	579
Argentina	1 674	1 306	1 065	969	888	Italia	215	268	309	311	333
Andre land	254	232	235	265	323	Australia	5	24	42	59	72
HVITVIN	16 696	17 324	17 974	17 501	17 966	Portugal	61	62	63	60	63
Tyskland	5 298	5 473	5 481	5 142	5 076	Østerrike	12	19	30	41	50
Mosel	2 384	2 365	2 236	1 954	1 800	Andre land	23	35	43	37	61
Rheinessen	1 322	1 410	1 371	1 311	1 347	AROMATISERT VIN	286	253	244	239	236
Pfalz	220	300	401	475	591	Norge	83	75	70	71	61
Nahe	367	424	510	562	576	Irland	61	54	50	51	49
Rheingau	732	745	755	676	560	Spania	4	4	12	26	30
Andre tyske	273	230	208	164	202	Andre land	137	121	113	91	97
Frankrike	4 651	4 966	5 083	4 639	4 800	SIDER	42	51	51	60	72
Burgund	1 317	1 400	1 375	1 180	1 214	Norge	24	29	28	27	31
Sørvest	1 045	1 189	1 326	1 130	1 160	England	5	6	10	10	14
Languedoc-Roussillon	737	839	888	901	951	Storbritannia	5	4	1	1	10
Loire	719	749	681	669	507	Andre land	34	40	39	38	54
Øvrige	508	454	461	430	404	FRUKTVIN	83	78	70	66	63
Bordeaux	85	73	107	83	305	Finland	54	52	48	47	45
Alsace	219	243	233	211	204	Danmark	20	20	19	16	15
Andre franske	21	18	11	35	55	Andre land	8	5	3	3	3
Italia	1 907	1 886	1 982	1 940	1 973	TOTALSUM	65 176	66 009	66 478	65 914	66 402
Chile	732	816	958	1 184	1 406						
Australia	1 169	1 084	1 086	1 164	1 296						
Ungarn	770	717	729	652	634						
New Zealand	196	385	496	517	537						
Østerrike	297	311	368	441	429						

Tabell 5. Butikkenes omsetning 2016, kroner og liter

Butikknavn	Brutto omsetning i kroner	Vareliter totalt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	Øl	Alkoholritt
Alta	76 813 133	358 934	68 065	1 348	276 484	11 570	1 467
Andebu	12 635 221	61 529	11 115	762	47 972	1 416	265
Andenes	16 932 379	80 566	15 822	270	61 712	2 246	516
Arendal	119 071 922	616 138	78 223	4 220	517 702	13 196	2 797
Asker	225 054 718	1 184 261	86 391	7 742	1 052 538	30 292	7 298
Asker sentrum	107 344 386	560 119	45 702	3 658	489 951	17 068	3 741
Holmen Senter	117 710 332	624 142	40 689	4 084	562 587	13 224	3 558
Askim	58 766 352	277 454	54 116	2 594	212 329	7 235	1 180
Askvoll	10 503 477	51 332	9 097	311	38 991	2 551	382
Askøy	53 475 816	273 067	38 313	1 249	224 605	7 536	1 364
Austevoll	13 509 373	66 856	9 300	218	55 953	1 031	354
Bagn	14 843 079	70 733	12 090	497	56 209	1 690	247
Bardufoss	29 723 776	138 228	27 324	381	105 622	4 320	581
Beitostølen	17 797 423	84 165	10 457	525	69 909	2 656	617
Bergen	1 037 177 368	5 287 180	598 758	26 705	4 445 853	186 020	29 845
Arna	48 744 267	245 065	36 279	945	199 593	6 801	1 447
Bergen Storsenter	123 223 135	617 007	76 064	3 275	497 889	36 116	3 662
Fyllingsdalen	91 562 616	481 093	54 319	2 506	405 881	15 854	2 532
Lagunen	152 707 525	795 300	76 252	3 673	687 893	23 118	4 364
Laksevåg	43 986 995	224 091	30 175	1 054	184 882	6 795	1 185
Nesttun	59 869 117	309 174	31 472	1 917	266 211	7 768	1 806
Sletten	99 885 389	524 506	49 469	3 067	450 758	17 879	3 333
Valkendorfsgt.	143 584 335	665 114	74 144	3 581	556 031	28 192	3 166
Vestkanten	91 512 317	470 880	61 634	2 247	391 587	13 448	1 964
Åsane	98 508 455	516 263	58 685	2 500	438 494	13 497	3 087
Åsane Horisont	83 593 217	438 686	50 265	1 940	366 633	16 550	3 298
Bjugn	12 886 609	56 467	14 475	359	40 179	1 258	195
Bjørkelangen	26 905 581	118 074	28 071	1 014	85 668	2 728	593
Bodø	237 390 403	1 169 909	165 753	5 335	949 251	43 636	5 933
Bodø sentrum	75 541 859	368 415	52 013	1 731	298 921	13 792	1 958
City Nord	161 848 544	801 494	113 740	3 604	650 330	29 844	3 975
Brattvåg	14 645 981	73 838	11 684	345	59 434	2 138	237
Brekstad	28 012 122	125 081	28 243	718	89 241	6 148	732
Brokelandsheia	18 510 995	94 118	14 165	397	77 542	1 703	311
Bruhagen	13 368 386	60 934	12 770	458	45 417	2 048	240
Bryne	51 648 351	258 768	36 258	1 309	207 468	12 056	1 677
Brønnøysund	38 048 851	170 453	36 738	1 115	127 085	4 693	822
Buskerud Storsenter	74 118 374	362 826	59 319	3 112	287 486	10 954	1 955
Bærum	447 720 464	2 325 776	179 157	17 206	2 061 140	55 705	12 568
Fornebu	51 496 865	254 359	13 710	1 752	230 445	6 922	1 530
Bekkestua	100 845 576	513 401	34 472	4 412	458 981	12 642	2 894
Kolsås	117 001 551	622 672	53 510	4 225	547 825	14 124	2 988
Sandvika	105 804 243	549 622	50 413	3 228	478 585	14 651	2 744
Østerås	72 572 230	385 722	27 052	3 588	345 303	7 365	2 413
Bø i Telemark	35 021 051	166 348	32 018	1 063	127 558	5 004	705
Bø i Vesterålen	7 215 127	32 306	7 764	182	23 517	727	116
Bømlo	21 965 610	112 725	17 152	500	91 583	2 810	680
Båtsfjord	10 350 320	43 539	12 089	197	29 762	1 216	276
Dokka	28 329 336	125 840	30 537	1 135	89 992	3 767	409
Dombås	17 890 072	82 828	16 276	540	63 271	2 444	297
Drammen	194 484 449	965 865	128 011	8 619	799 093	25 825	4 316
Bragernes	103 326 897	511 831	65 368	4 708	426 269	13 156	2 329
Strømsø	91 157 552	454 034	62 643	3 911	372 824	12 669	1 987
Drangedal	11 259 226	54 962	10 162	564	42 525	1 409	302
Drøbak	52 231 738	275 325	26 113	1 882	241 382	4 419	1 530
Egersund	46 255 564	225 812	40 298	1 174	176 545	6 745	1 049
Eidsvoll	41 061 888	195 656	36 667	1 426	150 164	6 122	1 278
Eikelandssosen	6 875 083	33 233	6 027	175	26 081	792	159
eLager	87 799 905	373 791	38 690	2 282	315 372	10 953	6 494
Elnesvågen	24 814 974	117 496	23 466	826	88 464	3 993	748
Elverum	72 703 893	339 751	65 603	2 843	260 037	9 877	1 391
Etne	16 471 692	81 346	14 030	295	64 860	1 818	344
Evenskjer	16 107 030	75 323	16 121	310	56 404	2 108	380
Evje	23 404 809	113 819	22 408	505	87 351	3 166	390
Fagernes	55 554 659	260 658	48 895	2 255	203 105	5 312	1 091
Farsund	26 442 204	134 872	20 738	544	108 488	4 190	912
Fauske	53 868 440	249 144	52 192	1 484	189 237	5 228	1 002
Finnsnes	56 559 708	264 392	52 755	952	202 694	6 883	1 108
Flekkefjord	25 280 248	128 207	21 650	520	102 229	3 251	557
Flisa	26 518 000	112 458	30 725	1 457	77 620	2 167	489

Butikknavn	Brutto omsetning i kroner	Vareliter totalt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	Øl	Alkoholritt
Florø	36 729 753	173 003	32 656	676	130 897	7 934	841
Flå	7 607 944	35 262	5 930	156	27 903	1 168	104
Fosnavåg	17 189 070	83 633	14 908	419	65 853	2 083	370
Fredrikstad	167 398 098	790 882	129 426	7 524	626 729	23 500	3 703
Torvbyen	100 378 268	480 623	74 852	4 701	384 646	14 237	2 187
Østsidan	67 019 830	310 259	54 573	2 823	242 083	9 263	1 516
Froland	18 377 359	92 014	16 702	523	72 224	2 278	286
Frøya	17 218 777	71 884	20 169	500	48 960	1 764	491
Førde	75 179 299	362 611	63 956	1 719	281 809	13 293	1 834
Gausdal	18 082 196	84 999	16 093	669	66 335	1 587	314
Geilo	40 443 386	194 830	19 166	1 030	169 309	4 393	932
Gjerdrum	17 867 014	88 157	12 789	596	71 480	2 872	420
Gjøvik	110 913 236	529 599	90 108	4 690	419 257	13 357	2 187
Gol	37 541 611	178 860	30 592	1 114	141 380	4 940	833
Gran	60 988 424	284 268	54 900	2 801	218 895	6 575	1 098
Grimstad	57 851 025	301 799	38 584	1 842	252 186	7 495	1 692
Grong	14 250 254	60 658	15 958	556	42 497	1 407	239
Halden	47 732 435	221 398	43 714	2 199	167 391	7 174	920
Hamar	157 939 264	766 250	107 705	5 941	622 056	26 501	4 048
Hammerfest	42 652 410	197 347	37 558	903	151 750	6 032	1 103
Harstad	102 359 990	498 663	79 425	2 448	399 564	15 115	2 111
Haugesund	115 817 847	586 957	83 172	3 480	483 399	14 508	2 398
Hemsedal	16 361 273	75 440	9 887	303	61 640	2 891	718
Herøy	7 073 583	31 241	7 621	166	22 636	769	49
Hitra	19 908 208	88 994	21 097	904	64 851	1 778	366
Hokksund	53 109 890	254 499	47 136	2 443	197 951	6 014	954
Holmestrand	36 026 980	178 310	28 089	1 546	143 880	4 032	762
Honningsvåg	16 514 354	76 349	16 708	255	57 702	1 461	224
Horten	89 217 980	449 349	64 099	3 436	369 968	9 485	2 361
Horten	71 616 263	359 039	53 627	2 799	293 041	7 751	1 822
Åsgårdstrand, åpnet 16. juni	17 601 717	90 310	10 472	638	76 927	1 734	539
Hov	12 704 342	61 679	11 283	548	48 082	1 498	268
Husnes	28 688 164	143 952	23 343	569	116 606	2 869	565
Hvaler	18 336 336	90 049	12 603	501	74 615	1 410	920
Hønefoss	87 731 715	430 311	68 929	4 241	343 099	11 995	2 047
Høyanger	9 666 008	45 819	9 235	280	34 688	1 426	191
Inderøy	10 077 235	44 571	10 019	256	32 681	1 470	145
Jevnaker	23 508 138	112 517	21 453	1 221	87 221	2 269	353
Jørpeland	34 570 634	171 285	28 706	920	134 441	6 523	695
Karmøy	135 791 359	690 941	106 237	2 867	559 680	18 878	3 278
Oasen	84 335 481	438 625	61 663	1 812	361 606	11 454	2 090
Kopervik	51 455 877	252 317	44 575	1 055	198 074	7 424	1 189
Kautokeino	2 507 480	10 512	3 045	24	7 180	238	25
Kirkenes	38 590 182	181 833	32 894	809	140 872	5 988	1 270
Kjøllefjord	5 740 261	24 261	6 654	153	15 840	1 522	92
Klepp	50 444 499	255 402	38 969	1 321	205 902	7 869	1 341
Knarvik	70 417 273	351 028	56 633	1 407	281 296	9 777	1 914
Kolbotn	75 369 664	389 443	33 965	2 469	336 314	13 395	3 300
Kolvereid	13 758 465	56 145	16 793	338	37 130	1 614	270
Kongsberg	88 694 723	438 361	63 982	2 804	353 798	15 767	2 010
Kongsvinger	35 566 070	147 899	38 729	2 350	102 813	3 445	561
Koppang	9 789 922	43 066	10 459	267	31 099	942	300
Korgen	10 781 347	45 441	11 494	238	32 179	1 343	187
Kragerø	51 794 075	268 392	32 118	1 562	229 429	3 968	1 315
Kristiansand	260 824 807	1 383 578	147 529	8 179	1 179 462	39 611	8 796
Lillemarkens	118 238 878	612 297	66 044	3 492	519 710	19 144	3 907
Sørlandssenteret	92 532 987	496 847	52 551	2 961	424 614	13 630	3 091
Vågsbygd	50 052 942	274 435	28 933	1 727	235 139	6 838	1 799
Kristiansund N.	105 456 196	507 482	88 564	3 065	398 042	15 523	2 288
Kvinesdal	10 430 994	48 752	11 451	215	35 352	1 536	197
Kyrksæterøra	17 653 056	80 327	17 962	666	59 021	2 479	198
Lakselv	21 320 180	94 325	21 583	327	66 425	5 644	347

Butikknavn	Brutto omsetning i kroner	Vareliter totalt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	ØI	Alkoholritt
Lillehammer	101 727 135	503 933	70 365	3 151	413 985	13 702	2 730
Lillesand	38 133 098	204 457	22 674	1 017	175 028	4 944	796
Lom	12 330 198	53 251	12 847	357	38 808	1 090	149
Lonevåg	10 224 422	49 581	9 286	197	38 834	1 001	263
Luster	6 172 154	29 458	5 702	121	22 674	772	190
Lyngdal	25 157 496	126 131	23 172	660	98 501	3 226	573
Lyngen	7 105 055	31 895	6 649	230	23 559	1 359	98
Lødingen	9 411 460	42 694	9 051	162	32 280	1 003	197
Lørenskog	114 669 129	573 633	76 929	3 641	475 007	15 256	2 801
Løten	15 341 005	69 415	15 691	634	51 013	1 846	232
Malvik	36 922 548	175 569	31 218	746	135 920	6 946	739
Mandal	52 811 776	266 993	40 537	1 647	218 944	4 671	1 194
Melhus	49 373 707	226 381	45 655	1 461	168 446	10 014	804
Mo i Rana	107 960 929	486 441	99 996	2 826	364 449	16 912	2 258
Molde	123 890 406	624 251	86 074	3 168	503 501	28 037	3 471
Mosjøen	53 197 943	238 589	49 576	1 168	180 620	6 383	842
Moss	54 607 269	274 168	40 089	2 589	223 512	6 416	1 562
Myre	15 544 970	72 769	15 542	228	54 678	1 820	501
Mysen	27 528 671	120 130	29 651	992	86 334	2 608	546
Måløy	23 512 699	110 463	21 408	363	84 663	3 460	570
Namsos	68 537 159	305 806	69 313	2 230	223 943	9 179	1 142
Nannestad	17 182 221	82 823	15 632	690	63 848	2 316	338
Narvik	80 549 005	378 703	69 499	1 695	296 854	9 230	1 425
Nesbyen	15 697 613	74 205	12 481	463	59 465	1 428	369
Nesodden	56 538 164	300 095	24 229	2 092	263 556	7 795	2 424
Nittedal	48 716 900	248 541	31 720	2 031	202 677	10 285	1 829
Nordfjordeid	26 713 706	128 535	23 074	741	98 804	5 282	635
Norheimsund	26 139 618	133 996	18 099	587	111 007	3 586	716
Notodden	46 340 900	223 577	40 963	1 848	175 070	4 966	729
Nærbø	26 184 393	120 601	24 143	478	89 998	5 196	786
Nøtterøy	105 734 169	561 831	52 979	3 927	493 805	8 610	2 510
Odda	33 256 525	163 261	28 336	751	128 661	4 967	546
Oppdal	45 645 502	215 770	35 365	1 296	171 193	6 902	1 015
Orkanger	76 649 847	350 257	72 467	2 212	263 247	11 311	1 020
Os	57 201 779	297 027	36 833	1 166	250 187	7 477	1 365
Oslo	2 566 252 183	12 521 355	1 107 400	86 587	10 770 141	467 929	89 298
Aker Brygge	142 938 273	490 410	24 993	2 344	429 690	30 248	3 135
Alna	75 634 384	370 599	44 432	2 164	304 696	16 733	2 574
Briskeby	97 289 580	441 861	24 960	2 969	398 665	12 100	3 166
Bøler	37 628 921	200 087	22 252	1 374	167 854	7 391	1 217
CC Vest	222 830 168	1 087 630	57 279	9 268	993 973	21 714	5 396
Frogner	77 095 843	378 935	24 179	2 798	341 893	7 894	2 170
Grorud	50 558 909	246 750	43 427	2 261	193 206	6 289	1 566
Grünerløkka	83 419 450	422 968	36 102	1 881	354 394	26 771	3 819
Grønland Basar	54 600 864	276 250	33 003	1 351	226 491	13 197	2 208
Hasle Torg	54 815 988	278 545	26 477	1 372	232 176	15 783	2 738
Holmlia	33 499 574	174 190	20 811	1 181	146 013	4 758	1 428
Kiellandsplass	60 528 630	313 997	24 931	1 707	269 713	14 963	2 682
Lambertseter	125 629 404	647 910	52 739	4 850	566 477	18 701	5 144
Linderud	63 374 539	313 859	40 038	2 255	259 317	10 069	2 179
Majorstuen	124 135 140	638 113	44 690	5 413	567 266	16 773	3 971
Manglerud	84 597 495	429 418	45 831	3 321	365 038	12 556	2 672
Mortensrud	29 598 779	150 800	20 267	1 072	122 162	6 157	1 141
Nydalen, åpnet 15. september	5 793 778	29 277	2 021	168	24 159	2 472	457
Oslo City	155 392 355	766 790	88 073	4 676	627 959	40 301	5 781
Oslo S	92 309 316	457 611	62 126	2 651	373 052	17 943	1 840
Rosenkrantzgt.	63 048 056	320 342	24 111	1 463	277 376	14 732	2 661
Røa	104 637 125	529 009	33 117	5 217	473 985	12 660	4 030
Sandaker	93 659 325	473 912	49 562	3 473	397 848	18 961	4 068
Skøyen	114 853 540	501 225	29 141	2 582	449 726	16 850	2 927
Steen & Strøm	43 147 481	213 171	13 749	1 070	186 435	10 107	1 811
Storo	109 720 349	548 491	44 137	3 496	464 499	30 147	6 213
Stovner	58 295 264	281 196	49 943	2 344	219 744	7 690	1 475
Thereses gate	76 563 645	389 313	26 946	2 710	343 252	13 789	2 615
Tveita	85 774 385	431 885	57 553	3 702	352 296	15 853	2 481
Ullevaal Stadion	89 504 434	462 735	27 182	3 110	410 346	18 653	3 443
Vinderen	55 377 189	254 078	13 328	2 345	230 439	5 677	2 289
Otta	27 185 688	125 271	26 345	800	92 788	4 899	439
Porsgrunn	111 616 938	552 538	83 543	3 608	451 409	12 122	1 856
Radøy	8 697 561	42 950	7 743	210	33 834	962	201
Rakkestad	13 680 616	60 549	14 359	501	43 542	1 662	486

Butikknavn	Brutto omsetning i kroner	Vareliter totalt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	ØI	Alkoholritt
Randaberg	49 256 682	261 249	30 144	994	220 856	7 989	1 266
Raufoss	38 488 236	177 135	36 048	1 913	133 286	5 080	808
Re	42 409 733	207 480	33 171	1 670	166 996	4 739	904
Rena	17 772 064	80 831	17 271	458	61 107	1 677	318
Ringebu	22 034 708	103 641	17 909	653	82 272	2 420	388
Ringsaker	100 349 278	473 019	90 991	4 177	367 362	8 779	1 710
Brumunddal	42 957 391	206 558	38 328	1 905	161 749	3 760	816
Rudshøgda	57 391 888	266 461	52 663	2 272	205 613	5 019	894
Rissa	18 902 570	83 238	20 623	550	58 837	2 669	559
Risør	24 411 229	131 890	13 424	687	114 703	2 140	936
Rjukan	23 022 897	107 238	19 555	864	83 672	2 532	615
Rognan	18 030 649	81 498	18 846	434	60 126	1 646	447
Rygge	114 544 528	563 762	76 472	4 404	464 948	15 457	2 480
Rødberg	8 568 102	37 768	8 317	262	28 387	679	122
Rørvis	34 649 606	153 521	32 652	950	114 408	4 710	801
Rørvik	21 787 602	90 574	25 797	490	61 481	2 217	590
Sandane	16 566 859	78 314	14 168	470	60 253	2 984	438
Sande	27 274 729	137 591	19 852	960	113 249	2 970	560
Sandefjord	160 641 409	805 458	92 062	6 699	687 063	16 410	3 224
Sandnes	267 507 091	1 312 974	158 673	7 260	1 053 199	87 555	6 287
Kvadrat	152 382 856	770 409	84 326	3 336	607 555	71 385	3 807
Sandnes Sentrum	115 124 236	542 565	74 347	3 924	445 644	16 170	2 480
Sandnessjøen	43 655 598	201 545	40 791	1 011	154 620	4 342	780
Sarpsborg	81 252 250	359 018	73 813	3 699	262 594	16 744	2 168
Borg, åpnet 22. september	14 541 288	64 158	11 554	676	47 120	4 261	546
Storbyen	66 710 962	294 860	62 258	3 023	215 474	12 482	1 622
Sauda	21 076 637	104 313	19 038	448	81 557	2 782	488
Selbu	10 183 924	42 706	11 493	412	29 545	1 007	250
Seljord	20 119 769	92 735	20 134	553	69 513	2 223	311
Setermoen	16 636 519	77 637	15 365	268	58 999	2 605	400
Sjøvegan	11 651 407	55 424	10 948	226	43 160	987	102
Skarnes	21 547 811	94 947	23 026	916	68 459	2 273	272
Skedsmo	205 927 846	1 002 565	149 307	6 817	807 497	33 602	5 342
Lillestrøm	88 879 453	425 379	63 599	3 254	342 654	13 741	2 131
Strømmen	117 048 393	577 186	85 708	3 564	464 843	19 861	3 211
Ski	91 452 308	462 022	53 676	3 136	384 886	17 246	3 079
Skien	120 673 112	620 885	82 083	5 855	517 267	13 222	2 460
Skjervøy	7 723 166	36 464	7 410	88	27 658	1 102	206
Slemmestad	71 277 657	369 416	42 444	2 324	313 260	9 831	1 556
Smøla, åpnet 8. september	2 207 986	9 588	2 266	62	6 853	362	45
Sogndal	42 748 871	206 710	38 220	1 005	159 408	7 172	905
Sola	62 118 348	320 885	38 468	1 471	267 586	11 519	1 842
Sortland	61 275 403	295 776	53 090	1 241	230 136	9 315	1 994
Sotra	73 166 730	368 384	53 801	1 776	300 234	10 743	1 831
Stange	31 529 548	146 349	30 478	1 383	110 679	3 264	546
Stathelle	60 054 080	306 804	41 751	1 928	254 842	6 782	1 500
Stavanger	435 548 869	2 254 346	233 256	12 346	1 913 827	82 086	12 832
Hillevåg	119 208 143	636 116	65 818	3 273	545 991	17 964	3 070
Hinna	39 804 282	209 229	16 052	765	182 433	8 456	1 523
Madla	93 865 167	495 874	47 325	2 820	426 366	16 441	2 923
Straensenteret	92 060 357	463 017	46 797	2 804	394 381	16 897	2 138
Verksgata	90 610 921	450 109	57 263	2 684	364 657	22 327	3 178
Steigen, åpnet 2. juni	7 375 106	34 023	7 132	224	24 973	1 582	111
Steinkjer	93 730 731	415 695	93 420	2 604	305 923	12 139	1 608
Stjørdal	73 802 206	343 782	68 858	2 299	256 741	14 291	1 594
Stokke	37 381 121	188 310	25 305	1 248	157 279	3 614	864
Stokmarknes	25 427 224	124 329	21 567	546	97 867	3 693	657
Stord	63 607 440	331 701	43 889	1 211	277 873	7 255	1 473
Storslett	24 367 010	110 013	24 107	449	81 607	3 400	451
Storsteinnes	16 460 315	73 737	16 823	242	53 568	2 879	225

Butikknavn	Brutto omsetning i kroner	Vareliter totalt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	Øl	Alkoholfritt
Tofte	18 516 272	94 716	13 197	626	78 059	2 399	436
Tromsø	339 874 248	1 676 193	220 487	6 613	1 374 425	66 389	8 279
Langnes	154 634 745	765 341	95 865	3 078	630 886	31 683	3 828
Tromsø sentrum	99 068 798	480 194	64 628	2 238	390 402	20 546	2 381
Tromsdalen	86 170 705	430 658	59 994	1 297	353 137	14 160	2 070
Trondheim	702 643 482	3 441 308	478 895	23 185	2 740 719	182 102	16 406
Bankkvartalet	83 663 611	408 303	53 653	2 398	297 536	52 228	2 488
Byhaven	79 249 354	382 548	59 714	3 126	304 333	13 271	2 104
Byåsen, åpnet 24. november	10 308 178	48 249	6 794	536	36 832	3 596	492
City Syd	153 928 766	747 214	123 316	4 728	583 105	33 197	2 867
Lade	127 307 746	637 971	85 867	4 227	519 576	25 668	2 633
Nedre Elvehavn	86 791 341	427 875	52 985	2 562	351 071	18 802	2 455
Valentinlyst	161 394 485	789 148	96 566	5 607	648 267	35 341	3 368
Trysil	30 330 911	135 351	27 307	1 249	101 824	4 487	485
Tvedestrand	38 878 840	205 540	25 929	1 496	173 745	3 346	1 024
Tynset	34 788 147	157 077	35 157	1 045	115 830	4 359	685
Tynes, åpnet 20. oktober	1 432 855	6 805	1 246	45	5 192	274	48
Tønsberg	118 892 808	605 893	73 426	4 046	509 166	16 038	3 217
Ulefoss	11 544 848	57 267	10 858	352	44 697	1 243	116
Ullensaker	124 331 784	600 740	97 200	4 037	473 252	22 659	3 592
Jessheim	82 807 501	400 082	64 946	2 566	315 165	14 963	2 442
Kløfta	41 524 283	200 658	32 254	1 471	158 087	7 697	1 150
Ulsteinvik	40 660 930	196 233	33 336	1 063	153 736	6 944	1 154
Vadsø	21 162 272	104 000	16 622	395	81 947	4 374	662
Vanylven	4 831 668	22 567	5 183	81	16 850	409	43
Vardø	7 307 146	33 119	7 594	145	24 491	766	123
Vennesla	24 855 838	126 275	22 103	494	100 075	2 885	718
Verdal	39 397 318	171 522	42 487	1 377	122 595	4 471	592
Vestby	64 049 330	328 430	37 690	1 956	275 493	11 336	1 955
Son, åpnet 12. mai	13 440 798	71 094	6 038	306	62 230	2 095	425
Vestby	50 608 532	257 336	31 652	1 650	213 262	9 242	1 530
Vestnes	17 611 909	84 085	15 449	360	62 757	4 989	530
Vik, åpnet 16. juni	3 590 480	17 184	3 318	78	12 703	1 047	38
Vikersund	38 350 144	182 599	34 305	1 481	141 617	4 219	977
Vinje	15 857 056	73 027	15 345	519	54 628	2 256	279
Vinstra	34 892 384	156 306	35 414	1 157	115 258	3 796	680
Volda	27 357 666	136 085	22 551	643	106 740	5 474	677
Voss	63 729 908	314 850	48 398	1 479	254 060	9 630	1 284
Vågå	11 280 397	50 010	11 051	276	36 767	1 717	199
Ytre Enebakk	17 356 087	85 284	13 990	669	67 965	2 175	485
Ølen	20 679 744	96 890	20 851	415	73 037	2 057	531
Ørnes	23 460 814	108 782	22 301	496	80 854	4 241	890
Ørsta	30 860 967	152 479	25 465	601	119 261	6 500	652
Øyer	26 127 920	127 654	19 352	889	102 637	3 913	862
Åfjord	13 309 268	58 686	13 972	364	42 893	1 216	240
Ål	13 623 011	67 243	10 205	426	54 674	1 459	480
Ålesund	234 036 217	1 174 852	159 475	5 709	964 438	40 118	5 112
Moa	163 202 982	825 773	109 263	3 938	680 250	28 953	3 370
Sentrum	70 833 235	349 079	50 212	1 771	284 189	11 165	1 742
Ålgård	37 430 126	189 036	28 315	609	151 244	7 592	1 276
Åndalsnes	24 935 883	121 268	20 780	695	94 305	4 834	654
Årdal	16 398 998	76 218	15 331	370	58 235	2 007	275
Årnes	35 922 777	167 283	32 663	1 583	127 513	4 510	1 013
Ås	110 578 845	570 892	64 058	3 661	480 768	19 187	3 217
Ås	30 625 969	157 626	18 258	1 112	130 619	6 561	1 075
Vinterbro	79 952 876	413 266	45 800	2 548	350 149	12 626	2 142
TOTALT	16 565 991 448	81 304 756	11 306 061	518 773	66 402 859	2 640 678	436 385

Tabell 6a. Grossistenes markedsandel 2016, totalt salg, 1000 liter

Grossist	Liter	Andel
Arcus Wine Brands	4 143	5,1 %
Pernod Ricard Norway AS	3 500	4,3 %
Arcus Norway AS	3 277	4,0 %
Einar A Engelstad AS	3 086	3,8 %
Treasury Wine Estates Norway AS	2 379	2,9 %
Fondberg AS	2 152	2,6 %
Excellars AS	2 082	2,6 %
Symposium Wines AS	1 976	2,4 %
Eurowine AS	1 973	2,4 %
Interbrands Norway AS	1 908	2,3 %
Vinordia AS	1 856	2,3 %
Robert Prizelius AS	1 813	2,2 %
Autentico AS	1 758	2,2 %
Red & White AS	1 658	2,0 %
Winepartners Nordic AS	1 654	2,0 %
Totalt	81 304	100,0 %

Tabell 6b. Grossistenes markedsandel 2016, svakvin, 1000 liter

Grossist	Liter	Andel
Arcus Wine Brands	4 143	6,2 %
Einar A Engelstad AS	3 073	4,6 %
Pernod Ricard Norway AS	2 574	3,9 %
Treasury Wine Estates Norway AS	2 357	3,5 %
Fondberg AS	2 123	3,2 %
Excellars AS	2 082	3,1 %
Symposium Wines AS	1 976	3,0 %
Eurowine AS	1 932	2,9 %
Vinordia AS	1 856	2,8 %
Autentico AS	1 755	2,6 %
Interbrands Norway AS	1 729	2,6 %
Winepartners Nordic AS	1 654	2,5 %
Red & White AS	1 653	2,5 %
VCT Norway AS	1 629	2,5 %
Vinarius AS	1 607	2,4 %
Totalt	66 402	100,0 %

Tabell 6c. Grossistenes markedsandel 2016, brennevin, 1000 liter

Grossist	Liter	Andel
Arcus Norway AS	3 233	29 %
Diageo Norway AS	1 634	14 %
Robert Prizelius AS	1 016	9 %
Pernod Ricard Norway AS	847	7 %
Interbev AS	739	7 %
Company of Spirits AS	383	3 %
Bacardi Norge AS	333	3 %
Edrington Norway AS	329	3 %
Vectura AS	328	3 %
Wiig Spirits AS	307	3 %
Engelstad Spirits AS	292	3 %
Oplandske Spritfabrik ANS	269	2 %
Interbrands Norway AS	123	1 %
Vinetum AS	119	1 %
Palmer Group AS	98	1 %
Totalt	11 306	100 %

NOTER

1. Drikk som inneholder tilvirket alkohol ublandet eller i blanding med andre produkter og som ikke er vin. Enhver drikk som inneholder mer enn 22 volumprosent alkohol regnes som brennevin.
2. Drikk som er laget av druesaft ved alkoholgjæring og tilsatt tilvirket alkohol.
3. Drikk som er laget av druesaft, frukt, bær, plantesaft eller honning ved alkoholgjæring uten tilsetning av tilvirket alkohol.
4. Øl med alkoholstyrke over 4,75 volumprosent alkohol.
5. Drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol.

FOTO: ELLEN JOHANNE JARLI

English summary

AS Vinmonopolet is 100% owned by the Norwegian State and has the exclusive right to sell beverages with an alcohol content exceeding 4.75 volume percent through retail outlets in Norway. Vinmonopolet was established to provide responsible sale of such beverages, and for the purpose of not generating profit. The main goal of the company is to accomplish this through running a chain of efficient and service minded stores that focus on social responsibility towards both the individual and the community as a whole.

Total sales in 2016 was 81.304 million liters, an increase of 1% compared to 2015. Towards the end of the year, the sale started to halt. Many different factors affect the sale throughout the year, for instance the weather, taxfree, border-shopping etc. It is, however, difficult to ascribe the halt to just one of these factors. Also, it is too

early to determine if this will turn out to be a lasting pattern. It was mainly the wine-segment that started to halt, whilst the sale of beer and alcohol free beverages continued to increase.

As a group, non-fortified wines decreased by -1,3 % to 65.899 million liters, while the sale of spirits continued its downward trend, showing a decrease of -0,6% to 11.191 million liters. Fortified wine sold 572 000 liters, a -4,2 % decrease from 2015. Sales of both non-alcoholic beverages and strong beers continue to increase, both going up by 9,9% to 349 000 liters and by 12,1% to 2.463 million liters, respectively. The Norwegian consumption of wine is still dominated by red wines, even though there is a shift towards white and lighter wines, reflecting a move towards a more "European" consumer behavior. This is a trend that is especially noticeable in the

Oslo area. The overall continued preference for red wines may be contributed partly to climatic factors. There is a perception that it is "too cold" to drink white wines for much of the year. Red wine from Italy continues to be the leader, followed by France and Spain. The decrease in sale of spirits is believed to be a result of increased tax-free sales rather than reflecting a shift in drinking habits.

Vinmonopolet's sales revenue in 2016 was 13 258,4 MNOK, excluding VAT. Net profit before tax was 199,4 MNOK, compared to 161,4 MNOK in 2015. Vinmonopolet pays a dividend of 50% on the profit after tax to the owner, amounting to 74,8 MNOK for 2016. As of 31 December 2016, Vinmonopolet had 315 retail-outlets in operation with 1 812 full- and parttime employees, working the equivalent of 1152 full-time employees.

KEY FIGURES	2016	2015	2014	Revised 2013	2013
<i>Sales (1 000 liter)</i>					
Table wine	66 402	65 899	66 773	66 432	66 432
Fortified wine	522	572	597	636	636
Spirits	11 306	11 191	11 260	11 486	11 486
Other products	3 074	2 812	2 516	2 078	2 078
TOTAL	81 304	80 474	81 146	80 632	80 632
REVENUE AND RESULTS (NOK mill)					
Gross sales revenue (incl VAT)	16 573,0	15 991,0	15 775,4	15 370,5	15 370,5
Operating revenues	13 269,4	12 805,7	12 634,2	12 307,3	12 307,3
Operating profit	179,2	139,5	252,0	88,6	86,2
Net profit before tax	199,4	161,4	290,7	123,3	120,9
CAPITAL					
Assets (NOK mill)	3 791,5	3 723,4	3 610,9	3 291,2	3 320,0
Shareholder's equity (NOK mill)	828,6	552,7	461,4	556,8	479,0
Equity to assets ratio (%)	21,9	14,8	12,8	16,9	14,4
PROFITABILITY (%)					
Gross profit ratio ¹⁾	12,7	12,8	13,0	12,7	12,7
Operating margin ²⁾	1,5	1,3	2,3	1,0	1,0
Return on assets ³⁾	5,4	4,4	8,5	3,8	3,8
Return on shareholder's equity ⁴⁾	30,9	31,8	57,1	29,7	32,2
LIQUIDITY					
Current ratio ⁵⁾	151,6	152,5	151,9	155,4	155,4
Working capital (NOK mill) ⁶⁾	1 119,7	1 074,8	1 017,6	965,4	965,4
EMPLOYEES					
Total permanent employees at Dec 31	1812	1857	1825	1 802	1 802
Of which: full time	666	644	657	652	652
part time	1146	1213	1168	1150	1150
Equivalent full time employees	1152	1152	1156	1139	1139
Retail outlets at Dec 31	315	306	297	288	288

$$^1) \text{ Gross profit ratio} = \frac{\text{sales revenue} - \text{cost of goods sold}}{\text{sales revenue}} \times 100$$

$$^2) \text{ Operating margin} = \frac{\text{profit before tax} + \text{financial expenses}}{\text{sales revenue}} \times 100$$

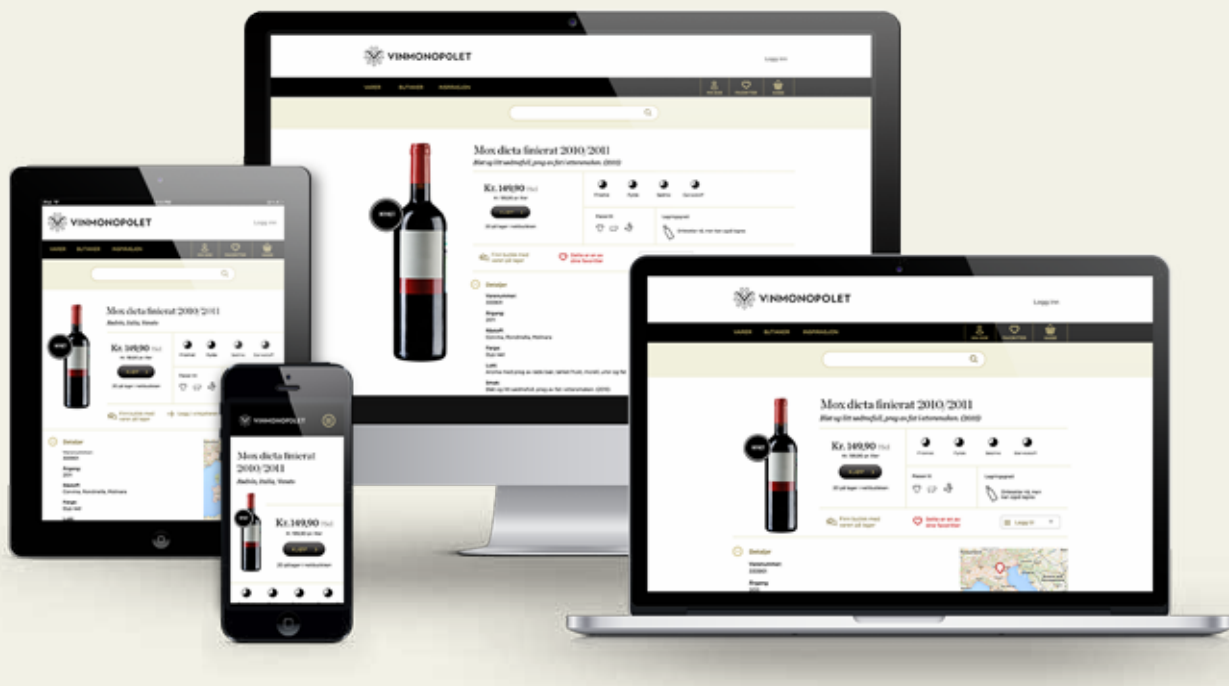
$$^3) \text{ Return to asset} = \frac{\text{profit before tax} + \text{financial expenses}}{\text{average of total capital as of Jan 1 and Dec 31}} \times 100$$

$$^4) \text{ Return on shareholder's equity} = \frac{\text{profit before tax}}{\text{average of shareholders equity as of Jan 1 and Dec 31}} \times 100$$

$$^5) \text{ Current ratio} = \frac{\text{current assets}}{\text{current liabilities}} \times 100$$

$$^6) \text{ Working capital} = \text{current assets} - \text{current liabilities}$$

Nettbutikk i lomma

VINMONOPOLET.NO

- Nettbutikk med nærmere 17 000 produkter
- Produktbilder
- Lagerstatus for ditt Pol
- Over 200 artikler om drikke og mat

GRATIS APP

- Nettbutikk rett i lomma
- Skann strekkoden for å få opp info om varen
- Lynraskt produkt- og butikkzoek
- Kartet viser deg veien til nærmeste Pol

Gratis podcast

Visste du at Vinmonopolet har en podcast hvor de varefaglige rådgiverne våre snakker om ulike tema på en uhøytidelig måte?

Du finner podcasten ved å søke på Vinmonopolet på Soundcloud eller iTunes. Mer informasjon finner du på vinmonopolet.no.

